

KAJA

Ilmub peale esmaspäeva iga päev.

Nr. 239

Pühapäeval, 15. oktoobril 1922.

IV. aastakäik.

Cesti maapanga asutamise seadus rahaministri poolt wabariigi walitsusele esitatud.

Tallinna peapostkontoris ähe miljoni margaline raha-raiskamine alustatud tulnud.

Aue linna algkooli maja pidulit nurgakivi panemine on täna.

Raharaiskamine sõjawäe kontrollpunktis.

Tulekahju Rohela õlitabrikus.

Pähepa-Ja rahukontverentfi eelõbb; kontverentfi loode-talle novembri keskpaigas lõtku küsuda.

Tärgi wägebe tungimine Jemlidi piirkonnas äle uue piirijoone — arusaamatuse tagajärjel sündinud.

Walitsuse kriis päewatorral.

Töderafond oma ehitajad walitsusest ära lutsunud.

Reedel, 13. oktoobril, on töderafond oma ehitajad riigivanema herra N. Pütsi jutul künnud ja teatanud, et töderafond oma riigivanemalt praegusest koalitsioonist osa wõtta ei saawat. Selle juures olewat nad põhjusena nimetanud, et haridusminister walitsuse nimel ujupeetust kaitsawat, maareformi teostamine nende soowidele ei wastanud, sõjaminiisteeriumis halb õhkkond walitsusest jne. ja et riigivanem walitsuse tegevust küllaldaselt ei kritiseerawat jne.

Samaal õhtul hilja on töderafond oma ehitajad walitsuse, wälieminister N. Püti ja töderafondide minister Chr. Saarna peale walitsuse koosseisut riigivanemale oma lah-kumise teadandeb ära annud.

Tulewa nädala algul, ehimesel walitsuse koosseisul tuleb töderafondide walitsusele-gele lahkimise küsimus arutusele. Siis sel-nyb, kas tehtinud seisuforma tõttu fugu wa-litus lahku, wõi leitatse seisuforma üle-pääsemiseks mõni muu tee.

Mii on siis töderafond otjusele jõudnud, et paras jilmawist on tulnud, mil juba ligi kaks aastat püjinnud koalitsiooni walitsust aeg on purustama hakata. Kuigi jee wast pisut ootamata tuleb, wõis töderafond oma illewalpi-damises wiimastel päewadel juba wastä-maid lundemärke siimata. Mii teelduti wa-litijele hädatarwilisteks otstarveteks alles paari päewa eest kreedite lubamast jne.

Põhjused, mis töderafond oma ehitajate lagajitumisel kumla järele ejiile ole-wat toonud, ei kannata riiklist seisufohast maadates, miidungi wähenamist arwustust wälja. Töderafond on nähtawasti aumit piidid mingijugil kawajuste teostamisteks en-dal käi wabaks teha.

Gulga aja järele on siis meil töderafon-na joowil walitsuse kriis jälle päewatorral.

Kuna praegune wabariigi walitus fof-fuleppe walitus oli ja töderafond end sel-

lelt foffuleppel lahti on illelnud, paistab selge olewat, et leised foffuleppe riilmad jellest oma järelpäised teewad ja nii praegu-ne ojaline walitsuse kriis paratamata fugu walitsuse lahkimiseni wiib.

Miisugusel korral jääb miidungi opposit-fiooni jinnitajate ja kriisi tehtajate fohufets Cesti rahwale nut walitsust lina. Miidungi laab mis walitus miisugusel korral pahem-poolne oleks, mis töderafondale wastumde-tawam oleks. Wäga wõimalik, et töderafon-nal ka korda läheb miisugust walitsust fiijun-dada, pidas ta liider hra Strandmann ju fepadel juba kommunistidega läbirääkimisi „lihtse wäeritina“ moodustamise wõimaluste üle.

Mis Cesti rahwa kodanilist mõtlewal enamusel uuel pahempoolset walitsust oodata oleks, on kõigile lähemast minewikust päewafelge.

Kõik kaimelt mõtlewad kodanikud on röö-mur tunnud, et meil niidid juba ligi kaks aas-tat riigielu liis ja jeejama koalitsiooni wa-litus on juhtinud. Meie riigi majandusli-ne seisufohd on jelle aja joofit märksa tu-gewnenud, igal alal on illeschitaw töd fihä-ma hakanud, elu on järjest loomulikkuma-desje roobaslesje juhitud, meie rahakurs on kindlat ja piisawat ilmet kannud, elukallidus alataja langemud ja tarbeaineite rohkus su-renenud. Kcegi ei jaa wastu waleida, et jelleks kõige otjustawamal määral piisjwa walitsuse olemasolu kaasa on aidanud.

Niidi on töderafond tarwilisteks pidanud, Cesti rahwast jälle kriiside ajajärku wiia, nagu need meie ajutawa fugu lõpupäewist küllalt tuntud. Kriisidega kaajas kätitud riigielu wapaustised on jeege müödapääse-matud ja igale kodanikule walusalt tunta-wad.

Nähtawasti joowib jee erafond, kes fo-an aeg juftui mingit kadu kardab, et teda Cesti rahwas ferd ameti dieli hindama õpits.

rit ije joi terweks, sejt tulele fündeti warsti piir panna.

Arwatatse, et tuli on lahti pääjemud hoolituse tagajärjel.

Umhes 1.000.000 marka riigi-raha peapostkontoris ära raisatud.

Peapostkontori päkkide ojafohna rewidee-rimisel illeleita tuli kinnits, et umhes 1.000.000 marka tolliraha piindud, miida, nagu murimine jelaess tegi, jelle ojafohnu juhataja Otto ära oli rajanud. illekuula-misel jelaess Otto, et ta on wäljamaa päkki-de pealt fisejeldunud tollimaksu jummaist iga päew ille oja kontori fassjasse andmata jätinud, jeda epdale pidades. Et asja owa-litustulemisi ära hoida, on ta ka wastä-wad dokumendid fõrwale toimetanud, miida

Teinetus, Tallinnas, Suur turg 16, fõns-traat 3-12, awatud 1. 9 h. — 1. 10 õht.
Õfjine wal melord, „Uhiselu“ teatkojas, fõnetraat 1-80.

Tallinn, Suurturg 16, fõnetraat 3-14.
awatud 1. 1/2 hom. kuni 1. 6 p. l.
Abitalitused:

Tartus, Suur turg 8, R. fõrtal, Wiljandis, Tartu ul, Roofeti ul., Pärnus, Nõmme ul. 41.

Peatoimetaja fõnetuub 1. 10-11 hom.
fõnetraat 3-85.

Arstihalgaja fõnetuub kella 9-10 hommikul ja 3-4 p. l., fõnetraat 3-12.

Adress kirjawahtufets: „Kaja“ Tal-linn, postkast 28.

Tõrjutam, jäänud kirjastööd häwitatakse ära, füt taga-faamist postmarfist jurebelistud ei ole. Igale käsi-fjale tuleb fassja nimi ja adress alla fiejutada. niifamust, fassjundamine, füt käfisti mille alalise fiejja-fassja wõit ei tule.

Tellimise hind:

Postiga:		Jie ära wites:	
1 kuu peale	75 mkr.	1 kuu peale	68 mkr.
3 -	225 -	3 -	201 -
6 -	450 -	6 -	403 -

Wäljamaale 1 kuu peale 107 marta.
Adressimurumine 20 marta.
Tellimise wastu wastu talitus, abitalitused, oma tellimise wastu wastu la füt Wabariigi postkontori. Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal ja mitmes muus wäljriigis wastu la füt postkontor: „Kaja“ tellimise wastu.

Kuulufuste hind:

ilts millimeeter ilhel wõetud: lehe esotsas 5 mkr. teksti fõstel 6 mkr., kuulufuste küfjel 3 mkr.

kuulufuste wastu wastu fõbuma talitus, abitalitused ja agetumid. Soomes — Sanomalehtlen 31. molutuolmiste. Saksamaal: Saksamaal ja Wülfria — „Alla“ Berelinge 24. Gefe-fjeb. Berliin, Krasenfstr. 33, 33. Wäile — Ed. Prehlof, Stuhari rila. Wiga.

Perenaised.

lul Teie raha fõtku hoida joowite, füt tarwitatse pefu pefemifets

A. Laboratori kirjuti leepi.

Odaw. — Wastupidaw. — Suur puhastuswõim. — Ei riku riidet.

A. - S. „Atlanta“
Tallinn, Wirumilts nr. 4.

Põllumajandusline Restlihtsus

„Estonia“

Tallinn, Saani ul. 6. telef. 8-55, 18-91, ostab kõigefõrgemate päewahindade ja igat fortit

wõid, juustu, lanamine, fobulinde, fõoreid seafinte

ja rendib raubtee piirkondadest piimafid.

5886

tema fahfist illes leiti. Mii wõodi teatitje-mud ta mõni kuu, kuni miidid asi awalitust tui. Otto wõeti wahi alla.

Eigi 200.000 margaline rais-kamine sõjawäe kontrollpunktis.

Nagu fõnele, on illeleita peapostkontori juures asuwast sõjawäe kontroll-punktis re-wideerimisel leitud, et umhes 200.000 mar-ga wäeritust wäljamaale fõlnud käftaade-lift fõrwale on toimetanud. Käftilug lan-ges punktis illelona 2. peale, feda ka ärretee-riit. Illelitasjed jelle fõhta piinduwad. D.

Tulewase põllutöönikuse plats Nõmmele.

Jelle järele, kui Tallinna Cesti põllu-meeste jelti eestfijus linna walitijuse poolt joowitatus me nähtise platji Lasnamäel oli ille waadand ja jelle jinnidmata leidis ole-wat, otjustas ta Nõmme alewis näituse platji omandada. Paar päewa tagasi käis jellefõhane komiteejon jeda platji Nõmmel illewaatamas ja leidis, et jee fõhajem on, kui Lasnamäe plats, jett et jeda wähenale luhudega fõrda wõib jeda ja ligipääjemine raubteel parem on. Ka on loola, et Nõmme alewis walitijus platji andmise asjus heade tingimistega põllumeeste jeltijele wastu tu-leb. Näituse platji illewiitijuse fõijimus Nõmmele tuleb lähemal ajal Tallinna C. põllumeeste jeltijis harituse alla, kui oli ilhte eht teiti wiiji ära otjustatalt. Siin juures olgu lähendatud, et Tallinna Cesti põllumeeste jeltis jellepärast on jannitud me näituse platji oifima, et Tallinna linna walitijus praegust näituse platji tema käst ära wõtta tahab, jeda ringrandtee alla fõtu-tades.

Sporbi- & mängu-abinõude kauplus

„Spordiail“

joowitab paljudes wärwides ja must-riles naistekahwa illi ning sport-fatte, fampjone, falle, mütse, fütli jne.

Peale jelt: igajugu ferge, raste, fime ning talisporbitarbed, füt ta wõimlemis abinõud wacematelt todu ja wäljamaa tehastele alati faadawal.

Sinnab on müödufub !!!

Narwa maantee 19.

Rõnetraadid: 5-59, 23-09, 5994

Wäljamaale fite eweesatwab fõubad tulewad tollimärkidega warustada.

Wabariigi walitijuse poolt on riigifõgule ehitatud fõadusefõnd, millega fõbaomanif-fa, fõlle 1. jaanuarist fõuplemise otstarbeks on järele jäänud rahaministri poolt kindlat-määratud wäljamaa fõupaid, mis tollimär-kidege jannusind ei ole, fõhustatalt neid fõupaid 1 kuu joofit Tallinna, Narwa eht Wälja tolliwalitijusele tollimärkidega wa-rustamisteks rite wacema.

Felle fõhustuse fõitumata jannijele fõrtal arwatatse fõup jala fõubats ja fõntistee-ritatse.

Fõaduse otstarb on wõidelda jala fõuba-ne wacma.

Gildebe waranduse illewõt-mistefahfiteag fündats määra-tud.

Seijuste fõotamise jeaduse põhjal wõe-tatse Tallinna Suure Gilde liikim ja liiku-mata warandus illes arhiilwide ja raamatu-fõgudega 25. oktoobril j. a. töd-hoolefande-min. poolt riigi fätte ille.

Tartu Suur Gilde pangafõntori illewõt-mine teostatatse 6. novembril j. a. fell 10 hommikul.

Tulekahju Rohela õlitabrikus.

12. oktoobri hommikul pääjis Rohela põlewikwi õlitabrikus tuli lahti, mille taga-järjel mootori-õli desillieerimise ja pigi te-gemise ofafond ära põles. Eliajamie wab-

Politiilise käreemeeluse surmawoodil.

Sel ajal, kui Dardanellide ääres Euroopa ja Aasia oma juurilõikid wastamisi seavad, et selgitada ja jalguda Jastia pinewile kistub küsimusi, on Eesti parlamendi eht rahwaeltusele liigilise koosolekute järgu algusest saadik nii midugi küsimusi, mis seni waikijalt wata all peidus oli, selginema hakanud.

Meie aeg oli mitmesel ajal waitjeks jäänud. Ei olnud enam päewakorral „Suuri küsimusi“, ei olnud enam aineid, mis pooled polema oleks jütitanud, kus oleks saanud proovida juu ja juu osawust.

Eestis on alganud tõsine töö aja järele, on alganud illeschitaw töö, mis eemale tõrjub liigjad sõnad ja nagu iselast läbi laheb puhtad terad, kuna tõlkad ja muu praht sõela peale jääb.

Eestis on alganud kainenemise ajajärk, on loobutud pettepihtidest ja kergetest ettekujutustest, on ära nähtud, et ei ole muud pääseteed oma seijuforra kindlustamiseks ja rahwapiidamiseks tulewikus, kui harilik, lihtne, argipäevane ja tülitaw töö.

Kõige selle tagajärjel on maa meeleolu paremale poole läinud. See asjaolu on siinapaistew ja kõrga kaitse. Sellespärast jäid liigja kõid need meie pahempoolsete erafondade kassad, maal mingisugust rahwalematust leida, mis lahku läheb inimlonna harilikust arwustamis-tungist ja rahwapiidude lahtest. Kuid meie pahempoolsete erafondad tahidid näha niisugust rahwalematust, mis oleks ainuüksi sihtitud olnud nende paremal pool seiswate poliitiliste ringfondade wastu, mis oleks ütelda tahtnud meile: tulge ja walitsege ja juhtige meid, sest teie olete need ainukesed õiged Messiad!

Kui riigikogu täna wu liigijel oma iselangiärku algas, weeretati päewakorrale küsimusi, mis oleks näitlikult selgitama pidanud, et maa selja on pööratud praegu poliitilises elus ja riigi juhtimises määduandwamatele wõoludele. Ja selles piirides on minud, asjalikumate aluste piiridusel, kõige lihtsamate ideasjade pea peale pööramiseni.

Wõtame selleks näituse kõige hilisemast ajast.

Meie maanendus on saanud meie pahempoolsetes riikimistuses selleks rahuks, mille seljas nad kas wõi ilma jätulata oma demagoogilisi hääpeid toime panevad. Mis ei ole seal kõid ette weeretatud. See ideasi, et meil kõid Eesti poliitilised ringkonnad surmaapidamise liiwideerimise põhimõtte.

liijest õigeks ja tarwiliseks on tunnistanud, ja et meie suure maareformi praktilise teostamise juures iseenest mõistatamalt mitmesuguse arwamised tekkida wõiwad ja tekkima peawadki, see ideasi jätulata färwale, wõitakse wälja piislesed karmalad ja meeleaga pea peale pööratud faktid, ning siis tõdaksse iga nullita nurga peal trummi, nagu tahaksid Eesti „tagurilised“ ringkonnad meie maanendust maha matta. Juhtijastatud pahempoolsetes lehtedes, kelle digem „kõid oleks „õnneluste ja kureidude“ jonnimite korjamise toas, tulewad koguni otijale, et maaliklased mõisad mõistatustele tagasi anda tahawad!

Mii oli paari päewa eest „Waba Maa“ juhtijari, kus täiesti wõlkalate andmete põhjal lelelakas, nagu ei oleks tänawu illeilide ühtegi mõistat planeeritud, nagu tahelatale alles tulemal aastal 185 mõistat planeerimisele wõtta — mis aga juba täepoolsest täna wu planeeritud on! — ja nagu oleks ille 100 mõisa planeerimine ja wäljajagamine igaweseks ajaks ebaslihtne. Et jarnafel korral soowist asjalikult millegi seijutoka eht ideasja ille walelda mitte juttugi olla ei saa, et siin liigipalja asitamis-kassete eht demagoogiaga tegemist on, lohiis lugejatele täihsa arusaadaw olla. Illelasi on see päewajelgeks idenduseks, et pahempoolsetel asjalik põhj jalgade alt kadunud on, kui juba wastutawate poliitiliste riikimistuste kasselt wälja tullaiks awalikuse ette wõlfitud andmete ja arwudega. Kui seda teemad kommunistid ja raha eest palgatud müüdadwad hinged, siis on see ennemini arusaadaw.

Eht wõtame ujuõpetuse küsimuse. Kas on selle küsimuse arutamise juures meie pahempoolsete kerist palju kuuldawale toobud wäiteid, mis oleksid asjalikuse ja idealuise rajatud. Wormelid, et ujuõpetus olgu koolilõpilasele ja koolilõpetajale maha, kooli illepidajale aga junduslik, lelelakas nähtawasti päris meesega ja pahatahtlusest nii, et joda selget lauset wõimalikult segatess“ teha. Wõnda oli illes pahempoolsetes lehes („W. Maa“) wirt artikkel, kus leletati, et meie pahempoolsete ringkonnad sel teel riigile junduslikust teemad kirikuõpetajatele riigikassast palka maksta! Sellejama loogika järele oleks ka wõidud leletada, et illewaltoobud ujuõpetuse andmise wormel koolides Eesti pangale kujukess teeb ja ette kirjutab wõlumeeste kogude liikimetele piitje kalga ostmal! Sarnaseid näitusi wõiks wõhemates li-

imustes paljugi weel tuua. Mis sellest järeldama peab.

See näitab kõige pealt ja kõige selgemini seda, et kainenemise meeleolu ja kodanilise mõistatamis rahwa seas sedawõrd siinwenema on hakanud, et ille alusel seismad wäiteid selle ühiskondlisse kähkuse wastu ette tulla ei ole. Ja see ideasi ajab hirmu peaile neile poliitilistele, kes seni tegelikule elule wõdorst käreemeelust õnnelate ja suurte sõnadega kiitwanud ja selle peal spekulierides omale poliitilises elus ajemed on muretsenud. Kuna aga seda nanda nimetatud käreemeelust mitte leatamad ideed ei kanna, nagu äärmisel pahemal seismad salistatistid riikimistusi, waid see kahepaatus omale kühmades meeleoludest ja illemine-matest tujukast loitu otijis, siis on arusaadaw see näemilikkus, mis maa meeleolu kainenemisel niisuguseid ollusi tahab. Sellest siis mitte illeline wõlfitus, mitte asjalikude andmetega opereerimine ja nende ille waidlemine, waid illelisset andmetest mõõda hiiimine, ille wõänamine.

Kainenemise meeleolu ja töö, mis iga poliitil ja alal Eestis alganud, kähemad ille illedamalt koanduda kodanilise edumeelset alusel seismad kodanikke ja selle protsessi arendamine kui ka tähiiste illescadimine laagu meil ille rahkem päewajelgemuseks, mille juure sagebam tagasiitulek eelleispa poliitilise hooaja tähtsamaks päewakorral punktila kujuneb. Poliitiline käreemeelus on meil surmawoodi heitnud, edumeelne, kaine mõlemispiis täidab liigjad read.

Ulemised read olid juba kirjutatud, kui leatawaks sai illeerakonna lahtumine wõlfitusest. Kuid see ideasi ei lija illelmal õelduse mitte midagi olulisi enam juure. La selgitab atnult ja idendab weel kord lehtud järeldusi. Piilab ju ka jureja enne wiimast hingetõmbust weel ennast piisid ajada. Mii tahab ka siin õpnes poliitiline käreemeelus weel kord liiunla polema panna petlikus lootuses, et selle walguks kuma teda weel joojendada aitab. Kas see aga aitab? Kindlasti mitte.

Siin tahelatale kurja, aga lehtakse siiski lead. Sest niisugune rabelamine näitab poliitilise käreemeeluse digeid juuri, näitab, mislugune see toll on, mis niisugust käreemeelust piisid hoiab. See toll on sõnade tegemine, poliitiline intrigeerimine, spakuleerimine massi instinktidega.

Ja see ajajärk läheb ja peab minema oma lõpu poole.

TUNDJATELE

HAUT SAUTERNES

BARSAC DOUX

GRAVES

Barton & Guertier

Firma asutatud 1725 aastal

MEDOC

ST. JULIEN

CH. LAGRANGE

LUSCHER & MATIESEN.

TALLINN.

Rõnetaat 21—24 ja 9—40.

Mehaaniline tiseritöötüba

Arborid

Tina uul. nr. 19.

(Romanowi uul. nurgal), wõlab tellimisi wäsi liisugust ehtustõõde, kantonite ja magafimide siseseadete, usle, alnaraamide ja mõõblite peale Ingliise joonistuste ja kawatide järele. 5970

Maatal 3222.

Jean de la Hire'i romaan.

Sel filmapiigul tuli pahemalt poolt, Wido kohal, päite wiolett udujaina tagant wälja. Piit kullajuga järele ille laguuni. San-Giorgio-Maggiore muutus äkki roofaks. Guidera aurawa kaanali kohal näis ille gondol nagu õhus rippuwat. See oli fantasiitilist paat, fantasiitilist sõndja tõmbel. Wäljasõrsoja ndu kassis filmapiigulks imeliku maastiku.

Korruga oli kõid päitejelt ille ujutatud.

Jmetsewana ja illatuna, tundes endas tuhandeid endisi lundmusei arfawat, pööras d'Albagnac paadi järele kalda poole.

Nende ees seijis dooši palee, majesteetlikult ja õrnalt ühtlast, alt walge, illemalt punane. Kõrwalt paistis Piilha Markuse basiliku nagu mingi biitjantiniiline fantasmagooria. Ka tõrgel, kahwatufimise taewa põhjal, järele lundbingel tornilipu otjas.

— Oi! Jean! liiudis Laetitia, waata neid inimeji leal, Piazetta muulil.

Seal oli tõesti naha inimesi, kes ruttu läksid, wõi kes hullusid. Selles ei olnud midagi illealilikku. Kuid mis oli imestust arataw, oli see wiis, kuidas need inimesed olid riides...

Suuremal ajal meestel olid liihifesed piitfid, punane wõi sinine färl, mis rinna pealt lahki, pea ilimber elawat wärimt fulara, mis juufked ära warjas.

Teised jallitafid siidipiitfis, fittastes pahwipiitstes ja joppides. Piit mantel rippus neil õlgadest, hõlm illes tõdetud rapiiri tupega. Nad terwitafid illesteit julgliibaratega, pidulikke kummardusi ja reweranise tehse.

— Meie oleme ju kumeitistimendad aastafajas! liiudis d'Albagnac kohnetult.

— Do! waata, seal tullaiks kandetooliga.

Dooši paleest kanti maalitud ja kullatud tooli. Teda kandfid kass tugemat neegrit walgeis riides ja kollastes jammelmistides... Ille eesriide tagant waatas naije pea. See oli ilus pea lahtiste lottis juufstega, mida ofalt piitkmuual kassis...

— Zähme kalda! illes d'Albagnac kindlal toonil.

La tõmbas hoogjalt paati.

Palawikulise kiiruga fidus ta paadi wõsti kühge. ilma et ka tahelagi oleks pannud neid wistateid piitfe mida Weneetia paadimehed, oma piitades gondolites piitfi

23 seistes, tema poole heitfid. La hüppas muuli niisetele astmetele.

— Tule! illes ta.

La ulatas Laetitiale kae.

Waewalt oli noor neiu paadist wälja saanud, kui mõlemad armastajad nägid endi poole tulewat, weidra kalga eesotfas, meest, kes oli renesantstaja braawo muodi riides.

See mees tõmbas wälja oma rapiiri, mis päitefse kass järele, ja ta illes midagi Itaalia keelt, wihafel toonil.

d'Albagnac õstas ja kõneles kurnis hästi Macchiavelli keelt.

La inestlas wäga, kui kullis braawot illewat:

— Mu herra, kusi tulete teie mõlemad niisugustes riides ja niisuguse paadiga? Kas teie ei tea, et on lelatud liituda laguunil ja Weneetiasse tulla teifugufes riides, kui selles, mida leadus ette kirjutab? Olge nii lahked ja tulge minu järele.

Braawo seljataga oli niilud suur hull rahwas: paadimehed paljajalu ja kirjude fularidega pea ilimber; noored tiidrudud liihifestest leelituses, rätik paljastel õlgadel; juurherraad julgliibarate, joppide, mantlite ja rapiiridega; rabadunud jompiidid jne.

Laetitia ja Jeanile hakkas see suur tõbu walmitstama.

— Kas ma dieti aru jain? liisid noor neiu, kes natuke Itaalia keelt õstas.

La tõkkis braawo sõnad Prantuse keelde.

Jah, tõesti dige! kumitas d'Albagnac.

— Olgu, lähme tema järgi! illes Laetitia naerdes.

Mii jaame mõndagi teada.

— Mu herra, meie lähme teie järgi! illes d'Albagnac Itaalia keelt.

Rapiir kass, tegi braawo pooltuuri ja jammus siis otte dooši lossi poole. Mõlemad armastajad, wäga huwitatuna, läksid tema järgi. jammudes läbi ebaaegsete inimeste ridade wahelt, kes neid wähtifid illatuna ja wihastena liihlasi.

Braawo ja tema mõlemad heatahtlikud mangid läksid dooši lossi, kuhu rahwahulk neile järgi ei wõinud tulla.

Nad läksid läbi pimeba kähgu, ille suure hooi, siis trepist illesse. Seal awas braawo ukse ja illes:

— Minge siia!

Laetitia ja d'Albagnac astusid siia. Braawo tuli nende järgi ja pani ukse tagant kinni.

Laetitia ja d'Albagnac leidsid endid wäga suures saalis, mille kassil seijis kirjutuslaud. Selle laua taga istus mees Kreetiw aegies riides ja kirjutas. La kirjutas ant-

lulega laiale paberile, mille peal oli Piilha Markuse lundwapp.

— Kõh mis on? liisid ta, ilma pead illes tõimata.

— Gerra ndunil, illes braawo, siin on kass siidblast.

„Gerra ndunil“ idotis illelad illes, mis kõe suur imestust ilmutafid. La tõnfis piisid, waalkes pealaest ja latalanti neid „kakte siidblast“ ja illes wälju häälega:

— Kuidas! Rahwusmaheliste leadufest hoolimata julgete teie Weneetiasse tulla niisugustes riides?

— Misugufest leadufest? liisid d'Albagnac.

— Mis! Teie liisite: „Misugufest leadufest? liiudis ndunil, nähtawalt imestades.

Ja meeleheitiitku häälega, nagu oleks ta armanud, et teda dilgatafse, mõlrgas ta:

— Ju see rahwusmaheline leadus ille, mis on antud Weneetia ja laguuni kõiha!

— Meie ei tunne seda leadust, wastas d'Albagnac rahulikult ja nähtawa awameelufega.

— Teie ei tunne seda... Mis see tähendab?

Jmetstufest lastus ndunil tagasi toolile, XVI aastafaja kõige puhtamad Weneetia siilis.

La wähtis pärani filmil mõlema „siidblast“ nagu ja weendus nende ottekohefufes.

— Ei illes ta, need inimesed ei piitka mind... Waatame järele.

Kõrgendatud hääfel, mis wäga ruttu autoriteetlikult muutus, jatkas ndunil:

— Teie ei tunne rahwusmaheliste leadust, mis kahesaja aasta eest anti Euroopa liidu suure ndufogu, mõlema Ameerika illeendatud riikide presidendi, Aasia liidu keisri ja illekoefantiliste asumaade kindral-kuberneri poolt?

Liilud oli d'Albagnac'i ja Laetitia kord imestada. Kuid, suurt lahtepingutust lehes, waldas lendur end ja illes liistufega:

— Wannun teile, mu herra, et meie ei tunne seda leadust.

— Aga kusi teie siis tulete? Misugufest moalt pärit olete?

d'Albagnac tahtis wastata, et ta on pransiilane ja tulob ottejoonelt 1918. aastast, kuid ta sai aru, et teda siis hulluks peetatse, ja sellespärast illes ta, uuele mõttele tulles.

(Järgneb.)

Päewauudised.

Riigivanem ei sõida Petseri rahwalaulufeste pidule.

Teatavasti pidi riigivanem A. Pääs eila õhtul Petserisse sõitma, kus täna Setu rahwalaulufeste pidu on korraldatud, mis esimene sarnane rahvusline pidupäew Setumaal.

Me õo teinud walitjuse kätt tõtta, et see riigivanem ära sõida. Walitjuse ajatena sõidavad Petseri Riigiminister A. Einburi ja põllutöminister W. Koffeld. Muu-
 itamjesteil sõidavad Lööd ja prof. Wöth. Tartust sõidavad Setu rahwalaulude pidule hulk muusikumi legelast ja üliõpuli õpe-
 jendust.

Zantapidu on korraldatud Petseri 15. kooli juures 15. oktoobril, kell 12 päewal.

Cesti maapanga asutamise seadus rahaministri poolt ka- bariigi walitjusele esitatud.

Rahaministri poolt on wabariigi walit-
 jusele seaduseelnõu esitatud, millega „Cesti
 maapank“ asutatakse ja Cestimaa maade kre-
 diitkassa ja „Siinimaa mõisate krediitkassa“
 Cesti oia likwideeritakse.

Maapanga asutamist, mis nüüd teoks
 mõiks saada, on põllumehed pikisilmi ooda-
 nud.

Dr. Afel

on tema enda palvel Cesti Ew.-Lutheri usu
 konfistooriumi abiesimehe ametist wabasta-
 tud.

Uued määrused.

EM. Wabariigi walitjuse kinnitab mää-
 ruse üleriiklike sõjawäele kõbulikkude ho-
 buste registreerimise määruse (Riigi Teat-
 taja nr. 185/186 — 1920. a.) muutmise koha-
 ta; määruse wäliüliikide sõjalaewade hise-
 joidu kohta Cesti wabariigi sadamatesse.

Päti parlamendi walimised.

Senini tulnud teadete järgi, wõisid juba
 maal peaaesjalikult ainult kaks erakonda —
 põllumehed ja isjialdemokraadid. Nüa lei-
 jeb nendega wõrreldes tähtsusele oia etenda-
 mad. Numb tähendatud erakondadest lõpu-
 likult wõidule pääseb, on raske ette selba,
 sest kumbagi poolt antud hääle hulk läheb
 kõigest mõne tuhanda wõrra lahku.

Walimiste lõpulikud tagajärjed selguvad
 lähematel päewadel.

Nia . 13. okt. (EM.)

Ohk küll weel ei ole parlamendi wali-
 miste lõpulikke tagajärge, wõib nüüd juba
 kindlasti ütelda, et ükski erakond abjolut
 enamust pole saanud. Njalehtede arwamisel
 jaid pahempooli, isjialistid 30% hääle ko-
 arwust. Nendele järgneb talurahwa liit
 beaminister Meierowicziga eesotsas, umbes
 20 protsendiga, siis demokraatlik tsentrum
 ajutawa kogu esimene Tshatslega, parem-
 poolised isjialistid ja Jda-Ratwija katoliit-
 lased. Närmised parempoolised ning erapoo-
 letu tsentrum endise isjeminister Bergiga,
 ning kristlikud rahwuslased jaid wäga wähe
 hääli. Saksa ja teised wähemused andsid
 10% hääle koguarwust.

Lutsemburg Päti de jure tunnistand.

Neliapäewal on Päti wälieministeerium
 mis telegraafi teel teade saanud, et Lut-
 semburg Päti de jure on tunnistanud.

Seadus ühingute ja liitub: kohta.

Selle pealkirja all on wabariigi walitju-
 se poolt riigikogule wastuõtmiseks seadus-
 eelnõu esitatud, mis kodanikkude organisee-
 rimist liitubesse ja ühingutesse reguleerib.

Selle eelnõu järele on koondumine liitu-
 desse ja ühingutesse käiesti waba, ainult po-
 litilise iseloomuga liitudel. Tarwitjeb kahe
 nädala jooksul, peale asutamist, kohaliku po-
 litilise ülemale teatada eesjehuse koosjehust
 ja ajitada liidu põhikiri.

Sõjariistadega wärustatud wõi sõjalis-
 tels harjutusteks loodawaid ühinguid wõib
 asutada ainult isjeministri loaga.

Ühingute ja liitude asutamine, mille siht
 kriminaal seaduste wastlane, on keelatud.
 Juhumisel, kui liit ehk ühing awaldab riigi
 ühgeolekule hädaohtlikku tegewust, wõidakse
 teda kohtuajutusega likwida.

Grandine on isjeministri ligus jarnatel
 korral liitude tegewust ka l k e s t a d a kuni
 kohtuajutuse, kusjuures ta kohnustatud on
 24 tunni jooksul põhjendawa materiaali pro-
 tsekkide ette panema.

Politilistest ühingutest ja liitubest on kee-
 latud wälisepool Cestit ajutawa ühingute ja
 liitudega seonaste ühenduse astuda, kus
 nad tähendatud organisatsioonide otjusele
 alluvad, wõi nendega ühtse liituse jünitawad.

Politilistesse ühingutesse ja liitubesse on
 keelatud astuda alaealistel alla 18 aastal ja
 tegevatel kaitsewäelastel.

Ühingutest ja liitubest nõutakse, et neil
 alaline ajukoht oleks ja et nende kirjawahe-
 tus ametiajalustega riigi keeles jünitaks.

Ühingute ja liitude lippe ja märke wõib
 awalikult kanda ainult kohaliku poliitilise
 ma loaga.

Sarju pank abamasse kauba- aida ehitanud.

Kaubaaitade asjus sadamas walitjes hil-
 luti wäga raske seiskord — waba-aitajid ei
 olnud juugi kaupmeeste tarwitada, sest
 kõik ruumid olid sõjamoona ja riigitraami
 täis.

Erakaupmehed pidid aga endist wiisi läbi
 ajama, jst mitte kohalike tarwitustele mää-
 ratud kaubaaitade ehitamine wõibis.

Nüüd on aga esimene Sarju pank ehi-
 tanud sadamas n. n. Maieri aidade hoowi
 üle 200 ruutjilla pinnalise kaubaladu, mis
 tarwitada jelle panga tolli ja ekspeditiooni
 osakonnale.

Kuna randtee ühendus hõlbus — randtee
 harud on mõlemal pool akta ja fittarvopoli-
 ne ehitatakse ka laduhoowi — siis on sel-
 lega mõjuwast Tallinna kaubanduse edenda-
 misjeks kaasa aidatud.

Hitade ehitajaks oli firma M. L. Simi-
 wart ja ko., kes tarwitaks oma paemuren
 waetiwisid ehituse juures.

Sarju pank seab laewa maakeri ameti.

Kuuldawasti kaawatseb Sarju pank oma
 tolli ja ekspeditiooni osakonna tegewust
 laiendada ja laewade prahtimise
 juures tarwitiku laewa maakeri ame-
 tisse seada.

Mussta'u alew Otepää ale- wisse ümbernimetatud.

Tartu maakonnas olew Mussta'u alew
 on ümbernimetatud Otepää alewiks. Sel-
 lekohane määrus on awaldatud „M. Teata-
 jas“ nr. 125.

Menteide ülcandmine Cesti pangale

on praegu teoksil. Suurem hulk wabariigi
 rentideist on juba üle antud. Lähemas jär-
 jeforras seijawad: Wõru, Walga, Saabia-
 lu, Waide ja Tallinna renteid, millesse üle-
 andmisega ka renteide tegewust Cestis lõpe-
 tatuks tuleb lugeda.

Läheda-Jda rahukonwerent- seel.

London, 13. okt. (EM.)

Walitjuse teeb idiki jöupingutusi, et kaa-
 ja mõjuda Läheda Jda rahukonwerent-
 seelise kokkustumisele. Selleks ollakse
 praegu alalise ühenduses liitlastega. Briti
 walitjuse loodab, et konwerentse noiwembri
 seispajaks wõib lõkku astuda. Mis konwe-
 rentsi kohasele punitub, on see alles määra-
 mata. Siin joowitatakse Lanjame'i, kui
 siuna, mis ajub erapooletus riigis ning ot-
 fekoheisel ühendustel liitriikide ja Läheda
 Jda maade wahel.

Mis punitub kiihimustesse, nagu wäina-
 de wabaduse ja wähemusrahwuste kaitse kii-
 himus, mis punitawad ka teisi riike peale
 nende, kes wõiwad konwerentist oia kui
 jödinad poolad, siis näib, nagu oleks jöutud
 põhimõttelisele kokkuleppele, et neid riike
 tuleks nii ehk teijiti juure lõmmata, niipea
 kui on jöutud nende kiihimuste arutamiseni.

Siinsed ametlikud ringkonnad liitlawad ka-
 tegooriliselt ümber seletuse, mis anti Riiki-
 rowi poolt ajatirjanikkudele Berliinis, nagu
 oleks Wenemaad Inglismaa algatusel Dar-
 donellidest eemale tõrjutud. Seda seletust
 nimetatakse siin jämedaks ja rumalaks. We-
 nemaad ei ole Dardanellide konwerentist
 eemale tõrjutud. Tema huiuid wäinade kii-
 himuses leidis täielikku tunnustust wiimasele
 Berliini konwerentisil. Kuna Wenemaad ei
 ole jödin riik, siis ei wõinud tõustagi tema
 osawõtmise kiihimus tegelikult rahukonwe-
 rentist, ja ei pandud ei Inglismaa, ega
 ühegi teise riigi poolt ette teda konwerent-
 sist wälja jätta. Riikiwori seletuses, nagu
 oleks Englise poliitika Krasini-Uranhanti

lepingu tagajälgimise põhjuseks nõudogu-
 de walitjuse poolt, nähtakse siin katset kaju-
 tada puht-ariist asja poliitilise tegurina.

Greeka walitjuse Wudaania kokkuleppega ühinenud.

Paris, 14. okt. (EM.)

Ateenast teatatakse: Greeka walitjuse ot-
 justas ühineda Wudaania kokkuleppega,
 kuid ta wõitleb wastu tähtaegadele, mis
 ewakueerimiseks on määratud, kui ka taga-
 listele, mis Traafia elanikkudele antud.

Greeka ei tunnista Türgi õi- gust Traafia kohta.

Paris, 14. okt. (EM.)

Ateenast teatatakse täiendawalt, et wa-
 litjuse otjus, Wudaania kokkulepet wastu
 mõtta, ei tähendawat juugi Türgi õiguste
 tunnistamist Traafia kohta.

Seisuford Ismiidi piiriribal.

London, 13. okt. (EM.)

Konstantinopolist teatatakse: Türgi wäe-
 ojad, kes Ismiidi piirkonnas üle piiri tun-
 gijid, seijid koos ainult rahwameest. Tema
 juhataja seletas, ta ajutaw Türgi maa-alal,
 ja näib, nagu oleks lepingu murdmise põh-
 justas arusaamatus. Tehtakse korraldusi
 piiririba desarmeerimiseks.

Maaseodus Soome parlamen- dis wastu wõetud.

Helsingis, 14. okt. (EM.)

Soome parlament wõttis täna wastu
 Ley Kallio 135 häälega 61 wastu. Seaduse
 wastu hääletasid Rootsi erakond ja koondus-
 erakond. See seadus lubab teatawa oia maa
 wõõrandamist suuremate omanduste kii-
 lest, nii palju kui majandus jelle all ei kannata.
 Wõõrandamine jünitab täie tasu eest.

Brabburgh ettepanekute aruta- mine heastegemiskommis- jonis.

Berliin, 13. okt. (EM.)

Rahwuswaheline heastegemiskommis-
 jon arutab Brabburgh ettepanekuid 5-aastase
 morptooriumi andmise kohta Saksa-
 maale, ning Saksa riigikassa tähtsede wastuõtmise
 kohta.

Prantslase ja Belgia delegaadid kahtle-
 mad, kas Brabburgh kaawa jundab Saksa mar-
 ka stabiliseerida, ning esinewad wastuette-
 panekutega.

Lühitejed teated.

Paris, 14. okt. (EM.)

Nagu Berliinist teatatakse: kawalised Sak-
 sa walitjuse rahwasaadonna pealekäimisel
 presidendi walimised 14 aastaks edasi li-
 kata.

Berliin, 13. okt. (EM.)

Genji leping abiandmise kohta Antiriale
 ratifitseeriti Wiini parlamendis. Riigi-
 kantler Dr. Sepeilise awaldati njaldust koi-
 gi hääletage peale isjialdemokraatide.

London, 14. okt. (EM.)

Corti krahvonna lääne oias kajutas
 tammis juure oia wabariiklasi walitjuse poolt
 pakutud amnestia, ning andis oma jöja-
 riistad ära. Amnestia tähtaeg lõpeb hom-
 me, millal astunud tegewusse sõjalõhtud.

Paris, 14. okt. (EM.)

Walagaft teatatakse: Hispaania wägesid
 jaadetakse Alhumbaces'is maale mitme jöja-
 laewa ja tugewa õhmesadriila kaitjel, kes
 randa pommitawad.

EM. „Robotniku“ teatel 11. itp. algab
 Noola 1. nov. j. a. üle Wolotshki'i ja Rod-
 wotshki'i reisirajate ja kaubarajade ühendust
 Ukrainaga.

Õnnetused ja turilööd.

Täiendawad teated piiritu- wedajate tabamise üle.

Müni päew tagasi teatamine tulewajetu-
 jst poliitseinikkude ja jalakauba wedajate
 wahel, kus juures kaks jalakauba wedajat
 haawata jaid ja 15 plekknõu piiritusega ära
 wõeti. Nüüd kumme asja käigu üle täien-
 dawalt järgmist:

Septembrikuu wiimajel päewal ilmunud
 Sarju wallas elutiewa Wänniku talu oma-
 niku Jüri Kowiku juure temale kuulud Ku-
 gust Amberg, ja palunud, et Kowik lubaks
 mõnests tunnits mingisugused pakid, mis
 merelt pidada tulema, oma maa peale maha
 panna; millega Kowik nõus olnud.

Samal päewal jöitnud Jakob Wacholm
 August Kowiberg ja Wadis Kallas mootor-
 tuldas.

Lord Curzon.

Lord Curzon on 1919. aastast laadit
 Englise wälieminister, enne jöda oli ta In-
 dia ajekuningas. Curzoni õlgadel seijis
 niilid Englise ja Prantsuse poliitika kokku-
 tõlasse wiimine Wäheida Jda kiihimuses, mil-
 lets temal tuli Pariisis Woincaraga nõu pi-
 dada ja maadelda, kuni leal wiimaks kokku-
 leppele jöuti. Curzon on praegu 63-aasta-
 ne.

laewa „Minoga“ Waisjaarele ja wõinud jseal
 750 liitrit piiritust peale ja jöitnud Tallin-
 na, kuhu jõudnud 29. septembri hommikul.
 Et aga Tallinnas torda ei läinud piiritust
 maale tuma, jöitnud jalakauba wedajad Man-
 namõija, kuhu jama päewa õõsel jõudnud.
 Kohale jõudes seismud Mannamõija jillas
 kellegi Willem Koosteri poolt tellitud auto,
 mille peale kõi 30 piirituendu pandud ja
 Wänniku talu wiidud, mis umbes 1 1/2
 wersta jllast eemal ajub.

Talusse jõudes tõstetud 15 nõu piiritu-
 sega maha, kima 15 nõnga Tallinna poole
 teele jöideti. Wacholm, Kallas ja Aug. Ki-
 wiberg jöitnud paadiga Tallinna.

Tallinna jõudes niilind jalakauba we-
 dajad miist piiritust mitmesse kohta ära, fir-
 na 7 nõu piiritusega Laial mul. nr. 9 aju-
 wasse auto garaaži ära peideti.

Nagu teatub, oli auto, millega jala-
 kampa weeti, Balti wõõrastemaja omaniku
 Jrbuse omandus, autojuhiks oli Karl Lepif.
 31. septembri õhtul jüirind Kooster
 auto nr. 79, mille juht nimetatud Lepif, ja
 jöitnud ühes Kiwibergiga Mannamõija pii-
 rituse järele.

Mannamõija jõudes jäänud auto Wänni-
 ku talu lähedale seisma. Wähe aja pärast
 toodud piirituendu autoisse, mille järele
 jöit Tallinna poole algas.

Esimene partii piirituse Tallinna toomi-
 lest oli aga poliitsei leada jäänud ja Man-
 namõija wahweposti jeadund. Mannamõija
 jõudes kätinud poliitsei autol seisma jätta.
 kui jeda ei tehtud, awas poliitsei jalakauba-
 wedajate peale tule, mille tagajärjel Kowik
 Kiwiberg käest ja autojuht Karl Lepif ma-
 lemaist õlast haawata jai.

Linna jõudes jöitnud auto Laial mul. nr.
 9 ajuwasse garaaži, kus piiritus heinte al-
 la ära peideti, kima haawatud Kiwiberg ja
 Lepif Laial mul. nr. 1 elutiewa jöjawade
 welskeri Johannes Kosti juure arstiabi jaa-
 ma läinud.

Kõhe wandi mitmes kohas läbiõitniti
 toime, kus juures 13 plekknõu peidetud pii-
 ritusega leiti, mis kui jalakaup ära wõeti.
 Peale jelle leiti oia waremalt Tallinna too-
 dud piiritusest, kima oia kadumise jai; peale
 jelle leiti mitmes kohas sõjariistu.

Selles asjas on esialgul wahi alla wõet-
 tud liigi kiihimustel isikud.

Nõid leitud piiritus, 38.000 marka jala-
 kampa eest jaadud raha, sõjariistad, mootor-
 laew „Mino“, niijama ka auto, millega jala-
 kampa weeti, on konfiskeeritud, kima jala-
 kampa wedajad ja kaastegelased sõjaring-
 konnatohku alla antakse.

Peab üttema, et kõne all olew jalakauba-
 wedajate organisatsioon mitte juhuslikult ei
 jöötanud, waid sihtindalt ja wäljaltõstatud
 plaani järele, muretedes omale ises otstar-
 beks laewa, sõjariistu jne.

Seletused.

Meie eilases lehes on jutujamises Gen-
 ti konwerentil Cesti delegatijooni f. t. kind-
 ral Raidoneriga, wähemusrahwuste kii-
 himusesse punitawas oias traktimisel read le-
 gi läinud, nii et kohati jeda wõimatu luga-
 da on, kohati aga jiju eelilist seletada wõib.
 Arusaamatuste ärahoidumiseks tähendame,
 et kindr. Raidoner on seletanud, et tema
 isikliku arwamise järele wähemusrahwuste
 kaitse deklaratsioonile meie allakirjutada
 wõiks, olugi et jarnaje deklaratsiooni alla-
 kirjutamisega kindlustamine meie näituses
 Wene rahwusest elanikkude seiskorda Ges-
 tis, kima Wenemaad, kus eeslasi mitu korda
 rohkemal määral elab, ühegi kohustinguga jee-
 tud pole ja et kui meie jarnaje deklaratsioo-
 ni alla kirjutama peaks, siis ainult nendes
 piirides, kus see Cesti imwerentidega kok-
 tuldas.

Wäljamaalt.

Roost ja Balti riigid.

"Evenska Morgonbladet" on Branting seletanud mõnede vahendamise ja garantii-küsimuste harutamise kohta Genfis, et Rootsi ei olewat mõnede enesele mõtta suuremaid kohustusi, kui neid, mida liidu-lepingu § 10 nimetatakse. Määratustes jätud oleksid Rootsi rahva arvamisele vastuvõtmata. Kui me kaugemale lähe-
me garantii-koostööde, kohustuste Rootsi mahetsejega näit. siis, kui Wenemaa Balti riikidele kallale kipuks. Siis hoolimata ka-
jatumbest nende riikide iseseisvuse kohta ja kinnitades, et nende riikide iseseisvus on lähelepanud edu meile, on omelt piff-
jamit lepingu, mille järele me peatime mõnda neist riikidest sõjariistadega kaitsma.
bb.

Ingliise föderatsioon ja Lloyd George.

Siljuti leidis Londonis konverentsi ajal, millest Ingliise föderatsiooni ametliikidele nõu-
tugi, föderatsioon ja lähelepanu komitee esi-
taja ola mõistis, ning kus Ingliismaa liijepo-
litilist seisukorda ja Läheda Jda kriisi ha-
rutati. Konverentsi resolutsioonid avalda-
takse arvamist, et praegu ühtegi tõstist põh-
just olemas ei ole, mis riikidest digustaks
oravahel mit joda algama. Jga tiitlikli-
muse mõistat riigid, kellesse asi puutub, ra-
hulikult teel lahendada.

Konverentsi mõistat Ingliise valitsuse
jenise poliitika, mis kaalutroofile wiia ah-
wardas, hukka ja rõhutab, et mitte üksi sa-
nane poliitika, vaid ka valitsus, kes tema
cefti mõistat, võrdalada tuleb. Konve-
rentsi jaadikud — tähendatakse resolutsioo-
nis — on arvamisel, et praegune valitsus,
kel üksmeel puidub ja kes väljamaal juba
halva kuuluse omandanud, Ingliise rah-
vusliskes hümidele ainult kahju toob ja
Ingliismaad rahvusvahelistel konverentsi-
del enam edustada ei tohi. Konverents on
sa parlamenta laialisaatmise ja uude wali-
miste väljakuulutamise poolt.

Et Lloyd George'i välispoliitika Ingliis-
maal viimajal ajal palju meelepaha sünni-
tanud, teatatakse nüüd Ingliise parlamendi
ringkondadest, Lloyd George tahvat lähe-
mal ajal suure kaitskõnega esineda, milles
ta oma Läheda Jda poliitika kohta seletust
annab.

Sirmuvalitsus Riialas.

Soome lehed teatavad, et sirmuvalitsus
Rda-Riialas edasi kestab. Vene enamlae-
et karistussalgad rändavad Riialas ümber
ja võtavad juurel hulgal inimesi vangid.
Wangi mõnise põhjuseid ei onta leada.
Kivatakse, et enamlastel sellega mit mäsär
Riialas tahavad promotteerida, et siis wä-
malist olets wiimaseid juhtivaid mehi Ri-
ialas wangi võtta ja ära tappa. —da.

Hisieiriikide jaadikute Lätisje

on "Segodn." teatel Grederid Colman mää-
ratud. Uue jaadiku väralejõudmise täht-
saga ei olla veel kindel.

Muudatused Daani kabinetis.

Ragu leada, tekkis Daani kabinetis kriis
Daani põllubanga pankroti tagajärjel; wa-
litusele heideti ette, et ei olla kaalutroofi
tekkimisele digel ajal fillalt eneraalilt was-
tu astunud. Kui kabinet lahutamise vahu-
kinnale ära annud oli, määras kinnale,
et pea- ja rahaminister Neeraard ametisse
edasi jääts. Välisminister Seaventus'e
kaitseminister Bernsen'i ja kaubandusmi-
nister Molhe lahutamise palved wõeti wä-
tu; küt teised lät ametisse edasi. Wäli-
ministri kohale nimetati Direktor Colh.
kaitseministriks parlamendi jaadik Drorsen
ja ajutiseks kaubandusministriks Craagh.

Alkoholil keelb Amerrika laelwadel.

President Hardingi poolt väljantud
määruse järele keelatakse alkoholilise jo-
eide müüki merel sõitwate Amerrika laewa-
del ning alkoholiliste jookide pidamist küt-
fidel väljamaa laelwadel. J wariqormalises
piirkonnas Amerrika rannalt.

Usumabaduse leadus Soomes.

Reijapäeval 6. okt. oli Soome edusku-
nas arutustel 1921. a. riigipäewal "puh-
kama" jätud, j. o. järgmise eduskunna wa-
listiseni edasilükatud leaduse-eeindu usu-
wabaduse kohta. Wäielused sel puhul olid
haruldastel elawad ja kehtid lõunast peale
kuni hilja õhtuni, mil wiimaks 137 hää-
lega 25 h. wõstu leadus wõstu wõeti. Suurt
jõnamõtjale arwu lasel seletada asjaolu, et
wiimajal ajal Soomes, nagu meilgi, usuli-
jed liisimused waga pönwad on, eriti pra-
gu eduskunnas arutustel olew usupõetise
andmine rahwakoollis. Selle tõttu on pra-
guse eduskunna koosseisus kirikupetajaid
rohkem kui kunagi waremalt.

Küsimus laulatuslike usumabaduse koh-
ta pandi Soomes liikuma juba a. 1860,
ühenduses uue kiriku leaduse walmistami-
sega. Selleksõrdes püüdes ei wõinud aga
sihile. Ilheks peapõhjuseks oli see, et Gree-
ka-katoliiku kirik milgi tingimisel lubada ei
tahunud oma koguduse liikmetel kirikust lah-
kuda, mille tõttu Lutheri usu kirikul raste
oli oma ussi Vene usust lahutamale ama-
da. Siis usumabaduse mõte mõttis edas-
pidi itka enam hoogu ja tõusis täies oma
ulatuses muesti päewakorrale 1905. a. po-
litilistes pöördkäituses. Aga need raste
politilised tunled, mis warsti pärast seda
Soomes. puhuma hakkasid, jumbutajid küt
wabandusemõtted, ka usumabaduse mõtte.
Mees 1917. a., kus olud põhjalikult muut-
sid, pandi asi muesti liikuma, ja lõputaga-
järjeks on nüüd eduskunnas wõstuwõetud
leadus, mille esimene punkt ütleb: „Ustu
wõib Soomes amalikul ja era-
wiisil kuulutada, niikaua kui leadust
ja häid komeid ei rikuta.“ Et küsimus nii
juure häälekanamusega kergeasti ohustati,
jelleks mõjus kaasa ka asjaolu, et kaks ki-
rikupäewa 1908. ja 1918. a. walitusele an-
tud murgufirjades olid laelilise usumabaduse
sisseleadmist toetanud.

Eduskunna wäielused näitajid, et leaduse
põhimõtted üldiselt wõstuwõetamad on, ja
parandused, mis üldiselt leadusele wastasid
poolt tehti, puuhutajid ainult ühtkassu. Ju-
hiti lähelepanu peaaesjalikult järgimise
punktide peale: 1) et leadus siialdab korral-

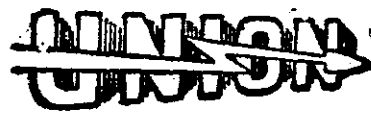
duse Lutheri usu jumuaedade kasutamise
kohta mitte-lutheriusustite jaoks, mis kiriku-
leaduses ära määrata tuleks, 2) et kääsole-
mas leaduses lahtilise jõe liisimuse usupõ-
tuse andmisest loolides usutunnistuste jä-
rele ja 3) et neid, kes mingisugusele usu-
lisesse ühiskonda ei kuuldu, walitsuse heaks
ei pandaks erimassu kandma, j. o. paga-
namaksu. Seaduse poolt kehtid aga
näitajid, et neid liisimusi on otstarbekoha-
sem korraldada teiste, wastawate eriseaduste
läbi. Etteheide paganamaksu mõnise koh-
ta leiti aga hoopis põhjendamata ja tema
alus kahtlane olewat.

Misuguse muutuse toob aga uus lea-
dus Soome kirikusse, eriti Lutheri usu kui
ienisesse ametlikku kirikusse? Kääsolema
leadus kaotab kõigepealt wähe ametliku ja
mittametikliku kiriku mahel ning tähendab
nende sidemete lõdvenemist, mis wanast
ajast püha Soome kirikut ja riiki teinetei-
jega on sidunud. Wastawad olud on aga lei-
nud jarnake mahetegemise tarwiliseks, ja
karta mõib, et leaduse wõibimine kirikule
enesele koguni kahjulik oleks olnud ja nende
meelt weel enam üleskõhutanud, kes nüüd
wastu tahumist kiriku liikmed pidid olemo.
Kas leadus nüüd enesega kaasa toob suure
hulga isikute wäljaastumise kirikust, on
muidugi raste oletada. Kiriku elusse toob
le aga uut wärsust ja liisemist liisnemist
ning on kahtlemata kaigus kirikule enesele.
kui ka kogu üldiselt rahwale. bb.

—000—

Ka inetu jalg

läheb kenaks, kui kannab toreda saapa
kaitsemärgiga

3002

Abielu leadus.

II.

b) Waleldamaw abielud.

§ 14. Abikaasal on digus nõuda abielu
maksuuefuts tunnistamist: 1) kui tema abi-
elu selimise ajal mõne ajutise põhjuse tõ-
tu oma teo iseloomust ja tähendusest ei
imunud etu jaada ehk oma tegevust juhti-
da; 2) kui tema efituse tõttu abielu on
astunud, olgu et ta ei soowinud üleilidse
abielu astuda ehk ta ei soowinud abielu
astuda selle isikuga; 3) kui teda tõukas abi-
ellu astumisele efituses olemine teise abi-
kaasa niisuguste omaduste juures, millede
puidumisel ei saa oletada, et ta selle abika-
aga wõiks abielust isikesele elada; 4) kui
abikaas teda abielu astumisele on awalle-
nud wale teadelega wõi tõe warjamisega sel-
le kohta, kes ta on, wõi olude kohta endisest
elust, mis nõudjal poolt oleksid tagasi hoid-
nud abielu astumist; 5) kui teda sunniti
nõndolekul awaldama abielu astumiseks lä-
hedas ja tõsise hädaga, millega õhwardati
tema ehk tema lähedal seiswa isiku elu, ter-
wist wõi au.

§ 15. Gelmises (14) paragrahwis ette-
nähtud nõudmise digus kustus kuue kuu
jookul, arwates nõudmise põhjuse nõudjale
teatavaks saamise ehk õhwardawa hädaga
lõppemise ajast, igatahes aga wiie aasta
jookul, arwates abielu astumise ajast.

§ 16. Pärjatel on digus nende paran-
daja poolt § 14 põhjal alustatud abielu
maksuuefuts tunnistamise asja edasi ajada.

a) Abielu maksuuefuts taga-
järged.

§ 17. Abielu maksuuefuts tagajärjed
(§§ 12 kuni 16) korraldatakse maksma li-
wikleaduse järele.

§ 18. Abielu maksuuefuts tunnistamise
puhul saab naine selle perekonnanime taga-
ji, mis temal oli enne sellesse abielu astu-
mist.

§ 19. Ihtel ajal abielu maksuuefuts
tunnistamisega korraldab kohus ka laste
saatuse, ära määrates, kumma abikaasa ju-
re nad jääwad; selle juures wõtab kohus
arwesse abikaasade omawahelist kofulepet.
kui see laamutatud. Siis peab silmas küt

ainult laste hümide ja pönch mõmalikult
tõhele ka laste eneste soowe, kui nad on ju-
ba meelemõistustlises eas.

Seadusest kormalefaldumised,
milledele ei järgne abielu
maksuuefuts.

§ 20. Worniliste nõuete rikkumist, mis
wastawa registreerimise alutuse poolt abielu
jõumimise juures tehtud, ei loeta abielu
maksuuefuts tunnistamise põhjuseks.

B. Abielu lahutamine.

a) Lahutamise põhjused.

§ 21. Kui üks abikaasadest on abielu
rikkunud, siis on teisel abikaasal digus abi-
elu lahutamist nõuda. See digus kustus
kuue kuu jookul, arwates jellest ajast, mil
nõudjale abielu rikkumine teatavaks sai,
igatahes aga wiie aasta jookul, arwates
abielu rikkumise ajast. Abikaasal ei ole di-
gust lahutamist nõuda, kui see abielu rikku-
mine siindis tema nõndolekul ehk kui ta rik-
kumise andeks andis. Samadel põhjustel ja
tähtaegadel wõib lahutamist nõuda ka abi-
kaas, kes pärast abielu astumist leada saab,
et teine abikaas on enne abielu astumist,
kuid pärast nende kihust, olud sellegi lei-
jega jugulises ühenduses.

§ 22. Kui üks abikaasadest on teise ku-
rikahelisele maha jättnud, ehk teadmata kuhu
ära läinud, ja ei ilmu oma perekonna ju-
re tagasi, ilma et tal äraolemisest mõjuma
põhjusi oleks, siis wõib mahajäetu, kui ära-
olemine on kestnud vähemalt üks aasta,
nõuda lahutamist. Enne nõudmise tõstmist,
igatahes aga mitte warem, kui peale üheku-
list äraolekut, peab mahajäetu abikaas seda
kohust, kellele nõudmisajal allub, paluma ära-
olejat abikaasat wäljakutuda, tarbeforral
kustutuse läbi, ette pannes temale kolme
kuu jookul perekonna alalise elukohta ta-
gasi tulla. Abielu lahutamise nõudmine
wõib tõetud leada ainult peale selle täht-
sa mõddamimekut. Kui äraoleja kohu ku-
jel külli ilmus oma perekonna juure, kuit
uuesti oma abikaasa kuritahilist maha jät-
tis ehk teadmata kuhu ära läks ja see teist
kordne äraolemine kehtis juba vähemalt üks
kuu, siis wõib mahajäetu esineda lahutamise
nõudaga ilma uue kuffetotemisejaka. Märkus.
Ihtelaotiseks kuritahilise mahajätmisega loe-

take: a) naise keeldumist mehele uude elu-
kohta järeleminemast ilma mõjuma põhju-
seta; b) mehe keeldumist elukohta wahetami-
se puhul naise kaasa mõtmast ilma mõjuma
põhjuse ja c) kui üks abikaas teist sunnib
lahus elama.

§ 23. On abikaasad kofuleppimise tõttu
wahetpidamata vähemalt 2 aastat lahus
elanud, siis wõib kumbki abikaas lahutamist
nõuda.

§ 24. Kui abikaasad põhjusil, mis neist
ära ei ripu, sunnitud on lahus elama wäh-
emalt kolme aasta kestel, siis wõib kumbki
abikaas lahutamist nõuda.

§ 25. Abikaas wõib lahutamist nõuda:
1) kui teine abikaas kahtlilist wastu nõudja
tahumist takistab sigitamist; 2) kui teine
abikaas, mitte raugandrupe tõttu, waid muil
põhjustel, on täiest sigituswõimetu.

§ 26. Abikaas wõib nõuda lahutamist:
1) kui teine abikaas on jäänud abielu ajal
waimuhaigeks, mis kestis juba üle aasta ja
mida parandamatult tunnistatakse wõi pöeb
langeldbe; 2) kui teine abikaas pöeb hilge-
hakkamat juugaigust, pidaltide wõi mõnda
äärmiselt wastikut tõbe.

§ 27. Abikaas wõib nõuda lahutamist,
kui teine abikaas on andunud liigjoomisele,
pillamisele, kimalusele wõi elab üleilidse
kalkatunat elu, wõi kui tema juures on
ilmsiks tulnud loomuwastased pahed.

§ 28. Abikaas wõib nõuda lahutamist,
kui teine abikaas: 1) kawatseb temalt elu
wõtta ehk terwist rikkuda; 2) küt temaga
julnalt ümber; 3) kahtlilist oma kohusluse
perekonna ülewahpidamises wõi tema eest
hoollisemises ei tälba wõi waga hoolitusel-
se jätab; 4) teotab tema au; 5) katub te-
malt wabadust wõtta. Nõudmise digus selle
paragrahwi järele kustus kuue kuu pärast,
arwates päewast, mil lahutamise põhjus
nõudjale teatavaks sai, igal juhtumisel aga
wiie aasta pärast peale lahutamise põhjuse
tekkimist. Andekandmine wõtab diguse la-
hutamist nõuda.

§ 29. Abikaas wõib nõuda lahutamist,
kui teine abikaas on kohu poolt mõistetud
kinnipidamisele wangiroobus ehk parandus-
majas, wõi muude, weel raskemate karis-
tuste kanumisele, samuti ka kinnipidamisele
kürmis warguse, kelmuse ja wõdra maha
omastamise ehk raiskamise eest.

§ 30. Abielu lahutatakse, kui mõlemad
abikaasad jeda ühiselt ja waimumatast so-
wivad.

B. Abielu lahutamise tagajär-
jed.

§ 31. Abielu lahutamise tagajärjed kor-
raldatakse maksma isiwiliseaduse järele.

§ 32. Lahutatud naine hoiab mehe pere-
konna nime alal, kui ta ise oma endist pere-
konna nime tagasi ei soowi. Kui aga naine
tunnistatakse lahutamises süüdlaseks pooleks,
siis wõib kohus mehe walwe peale, arwates
wõttes küt asjaolusid, naitest mehe pere-
konnanime ära wõtta; niisugusel juhtumisel
joob ta tagasi oma endise perekonnanime.

§ 33. Raste saatus peale abielu lahuta-
mist korraldatakse kääsolema leaduse § 19
järele.

D. Wäljamaal toimetatud Ge-
sti kodanikkude abielu maksu-
uufuts tunnistamine ja lahuta-
mine.

§ 34. Wäljamaal toimetatud Ge-
stikude abielu maksuuefuts tunnistamine
ja lahutamine, kui see on toimetatud koka
peal maksma leadusliku korra järele, loetakse
Geestis maksuuefuts, kui seelugune maksuue-
futs tunnistamine wõi lahutamine siindis
ihtel neist põhjustest, mis on ette nähtud
kääsolemas leaduses abielu maksuuefuts
tunnistamise wõi lahutamise kohta. Mär-
kus. Wäljamaal kääsolema leaduse § 30 et-
tenähtud põhjustel toimetatud abielu lahuta-
mise registreerimisest Geestis on tarwilik, et
mõlemad lahutatud abikaasad lahutamise re-
gistreerimispaikes kinnitaksid, et abielu la-
hutamise põhjuseks oli teesti nende omama-
heline kofulepe.

E. Wäljamaalaste abielude
lahutamine Geestis.

§ 35. Geestis elawate wäljamaalaste adi-
elust wõidakse Geesti kofutuses lahutada
kääsolemas leaduses ettenähtud lahutamise
põhjuste järele.

Seaduse maks mahaklamiseft.

§ 36. Kääsolema leadus hakkab maksma
tähtajal ja tingimisel, mis isikalisel maks-
mapanemise leaduses määratakse.

—000—

Tallinna sõnumid.

Uue algkoolihoone nurgakivi panemine.

Uue algkooli maja nurgakivi panemine, mille ehitamine praegu juba käsil, korraldatakse täna. Nurgakivi panemise aktusest on osavõtnud riigivanem, haridusminister, põlvkonnakomitee, haridusministeeriumi kõrgemad ametnikud, riigikassa peavalitsuse juhataja, koolidirektor, Tallinna linnavalitsuse liikmed, Harju maakonnavalitsuse esikajad, ajakirjanikke esitajad ja kooli juhatustajad.

Alustatakse hommikul lauluga, millele linnapea kõne järgneb. Kõne järel laulatakse wabariigi hünni, mille järel termistatakse ettenähtud.

Koolimaja nurgakivi asetatakse akt, milles plekkplaatil arvamärkitud, andmed: See nurgakivi pandud 14. oktoobril 1922. aastal, millal riigivanemaks oli A. Pääs, haridusministriks Bauer, linnapeaks Uleson, koolidirektoriks Brüller ja Kull. Uue algkooli koolitaja üles loeti linna- ja koolivalitsuse ning riigikassade nimel. Akti loeb ette linna koolikassakassa juhataja Weidemann, allakirjutavad kõik kohalviibijad. Akti paigutatakse hõbe-pulgale, mis siis nurgakivi peale mahutatakse. Akti all on allis arvamärkitud ka koolimaja, millel koolimaja ehitamine ootustatud, millal ehitus alganud, palju kooli ehitamisteks määratud, kes ehitustööd juhatajad, plaani väljatöötanud jne.

Uue algkoolimaja ehitamine ootustatud linnavalitsuse poolt 21. juunil E. A., ehitustööd algasid 17. septembril. Ehitustööd juhatas Hendrikson ja arhitekt Väina. Linnavalitsuse poolt on uue koolimaja ehitamiseks määratud 43.864.052 marka. Akti poolt on loenu lubatud 5 milj. marka, mis osade kaupa välja maksetakse. Nurgakivi panemise aktus on kell 12 lõpetatud.

Tallinna tollimaja laiendamine.

Kohaliku tollivalitsuse tegevuse laiendamisel, mis õige tuntavalt päevakorral, on praeguse tollivalitsuse ruumid kitsaks jäänud. Nüüd on tollivalitsuse maja laiendamise eelotsusega alustatud teatud ning vastav eelarve rahaministeeriumile esitatud.

Tollimajale ehitatakse hoonetoolseks kaks suurem liigehüüs juure, mis praeguse tollimajaga ühendatakse. Uus juureehitatus on oia oia 15 silda pikk ning 9,5 silda lai ning temasse oleks tollivalitsuse operatsioonisaal. Uus operatsioonisaal tuleks di-ge ruumilise ning ajaks uues hoones teisel korral. Esmajärgse korrale tuleb laboru- mid.

Wanasse tollimajasse jäävad alumi- se korrale laummeeste ja wälisametnikkude ruumid, teisele korrale tolli peavalitsuse ja Tallinna tollivalitsuse juhatajate kabinetid ja ametiasutused, kuna kolmas kord ametnikkude eluorterite tarvis jääb.

Kokkuseatud eelarve järel tuleb uus

juureehitus 20 milj. marka maksma. Peale selle on eelarvesse ülesvõetud maja fiske- seade murettamine, mis 4 miljoni marka maksma läheb.

Ehitustööde wäljapõkkumine on 21. okt. Uue ehituse alusmüürid peavad 1. detsem- brikorras olema, kuna ehitustöödega lõpu- le 1. septembril 1923. aastal loodetakse jõuda. Wana maja ühendamiseks muratse maja teisel korral koridor läbi, mis uue osaga ühendatakse. Ka mitmesuguseid im- berehitusi kavatsetakse wanas majas ette võtta.

Tallinna sadama agentuuri tegevus-akt.

Tallinna sadama-agentuuri tegevus-akt, matsetakse tuntavalt laiendada, et sellega wõimalust leida ajandusele vastavalt oma ülesandeid täita. Praegu on eelotsus koi- mas uute eespeetisoon- ja transport- osakon- dade avamiseks. Eelalgu awatakse tähen- datud osakonnad Tallinnas ja Baltiskis.

Neljas Tallinna ilu.

Õnneilijus „Estonia-filmil“ olla etteval- mistusel järjekorraline seeria ülesvõtteid Tallinna „ilusatest“ ja „mugavatest“ kohta- dest.

See oleks siis arwu järel juba neljas „ilu“.

Uus „ilu“ tootawat huvitavam ja oma- päraseim jaada, kui kõik eelmised.

Tallinnas töötavad Eesti laulukoorid.

Praegu töötavad Tallinnas 16 Eesti laulukoori: „Estonia“ muusika osakonna segakoor August Toimanni juhatusel, Karl Leinuse laulukelhi sega- ja lastekoorid, Tallinna koolilõuakooli muusika- ning sega- koor Anton Rosenmetsa juhatusel, noorte ühing „Lugla“ segakoor Th. Wettiku juha- tusel ja sama ühingu lastekoor Evert Me- läneni juhatusel, ülemajale Eesti noorpo- ühenduse Tallinna osakonna segakoor Elmar Rosenmanti juhatusel, laulukelhi „Jõu“ sega- koor D. Orumäe juhatusel, noorte ühingu „Rõõm“ segakoor Evert Meläneni juha- tusel, Jaani koguduse noorte ühingu segakoor Reeder Raja juhatusel, noorte näite- ja muu- sika kelhi „Linda“ segakoor J. Wiikvarti juhatusel, Tallinna meeslastelaulukelhi meeste- koor Konstantiin Lürupuu juhatusel, Eesti kelhi „Rootsi“ segakoor S. Lindpere juha- tusel, Kaarli laulukelhi segakoor, rahwaili- kooli segakoor S. Rosenmanti juhatusel ja Tallinna wabatahtlik segakoor. —right—

Noorte ühing „Lugla“

Lastekoor algas tööd 1. oktoobril laulukoo- rata C. Meläneni juhatusel. Kooris on 80 last, peajärgisid algkoolidest. Harjutusi peetakse kaks korda nädalas. —right—

Noorte ühingu „Lugla“

Segakoor kawatseb „Estonia“ kontsertloas 2. detsembril kontserti korraldada. Harju- tusi peetakse muusikaharjutaja Th. Wettiku

Uuest kriminaal- ja abustistust.

(Jutustamine kohtuministri abi herra Mahoniga.)

Kriminaal- ja abustistust üldosa

Jaadeti kohtuministeeriumi poolt mõni kuu tagasi meie digusteadlastele, riigikogu liik- metele, professoritele jne. tutvumiseks ja arvamiste avaldamiseks. Täna on arwa- mise avaldamise wõrdlemise wähe tulnud. Tähtsam neist oleks wangimajade peawalit- suje üles herra Strandmanni arwamine. Kohtuministeeriumis walitseb ühemeelne arwamine, et jurmanuhtlus, kui äärmise karistusewõim, seadustikku jätta tuleb, seal- juures jurmanuhtlust täiendades poomise läbi. Herra Strandmann arwab, et jurmanuht- lust teostada poomise läbi wõib oleks riigis, nagu Eesti, suuri raskesti teha. Surma- otuseid tuleks täiendada mahalahtimise läbi, nagu see ka praegu tegelikult sünnib.

Kriminaal- ja abustistust üldosa sisaldab üld- se 72 paragrahvi.

Kriminaal- ja abustistust kriis

Tõlkimine Wene keelest on praegu käsil. See osa sisaldab üldse umbes 600 paragrah- wi, ning selle tõlkimine tekitab mitmeti ras- kust nende kohaste eestiseaduste oskustõnade puudusel, milleid siht ühesti lina tuleb. Ka tuleb seadustikku meie wabariigi oludele vastavaks muuta. Seadustiku teostami-

seks on moodustatud 10-liikmeline komis- sion, kes endi hulgaft eelotsude tegemiseks 3- liikmelise redaktsiooni-komissoni on eral- danud. Sent on üldkomisssiooni poolt 1½ kuu jookul umbes 200 paragrahwi läbiwõ- tud, i. o. umbes ½ kogu seadustikust. Sel- lega wõib loota, et kogu seadustik umbes 3 kuu jookul esimejel lugemisel läbi wõ- takse, mille järel ka jällegi asjatundjatele arvamise avaldamiseks jaadetakse. Üleüldse aga arwab herra Mahoni, et kogu seadus- tikku enne kättele wasta ülgist riigikogule esitada ei jõuta.

Kohtumistude wormitrite asjus

ajub kohtuministeeriumi seiskohal, et kohtu- nikule eraldamist wormi läbi ametiajal tingimata karistada tuleb lugeda. Peatama on jäänud talaaride (üleümbes) juure, mis muistawarvilised wõib olla. Wärske kii- rimus aga on alles lastine. Walitsuse liik- mete poolt on soovitud avaldatud wõrdlemise talaaride juhtes, mille läbi iga kohtulik eri- wärske kaudu oleks wõrdlemise eraldatud. Kohtuministeeriumi poolt on nüüd meie wõrdlemise talaaride kaudu teatid nõutud wäl- jamaal pruugitawate talaaride kohta, et nende põhjal meie kohast kohtumistude wor- mitrite wälja töötada.

Sport.

Seltingi — Tallinna lehtede wõistlused.

Eesti „Sportilehe“ wõistlusliiklastäigu waastamiseks sõidab selle nädala lõpul Tal- linna Seltingi „Urheilulehti“ jalgpallimees- kond, kes siin kaks wõistlust ära peab.

Wõistluste arapidamiseks on jalgpalli- liit juba luba annud, mille järgi wõistlused ära peetakse: esimene laupäeval 21. okt. Tallin- na lehtede koondatud meeskonnaga kell 4 ja teine pühapäeval kell 14 „Sportilehega“.

Jalgpalli esiwõistlused.

Täna jatkuvad jalgpalli esiwõistluste wõistlused kõrgis klassides.

Esimene wõistlus on kell 9 C klassis Tal- linna „Sport“ ja Narwa „Wõitleja“ mees- kondade wahel, teine wõistlus B klassis kell 11 Wiljandi ja Säänemaa spordiringid.

Kell 14 samuti B klassis Särwa spor- diting — Kohila „Piisikus“. Teine wõis- tust tuleb esimestest kolmest kõige huvita- wamaks pidada.

Neljas wõistlus on kell 14 A klassis Narwa „Wõitleja“ ja Tallinna „Rästa“.

Esimise wõistluste kavas on es- weel 16 wõistlust: A klassis 2, B klassis 10 ja C klassis 4 wõistlust, ära peetud aga 17 wõis- tust: A klassis 1, B klassis 7 ja C klassis 9, seega oleks weel pooled wõistlused ees. Millal esiwõistlused üldse lõpetavad, on raske ette kujutada, sest nüüdsetel tingimus- tel wõib wõistlusti ainult pühapäeviti pida- da. Et aga Tallinnas üks wõistlustele kõl- bulik plats olemas ja päewa jookul 3 wõis- tust wõimalik ära pidada, siis aitaks esi- wõistlustest weel 5 pühapäewa peale, mis noyembri lõpu juba näitab, see tähendab lume mahatulekuni! Mäi kauds ei ole meil esiwõistlused waremalt weniinud.

—000—

„Kiigi Teataja“ nr. 125

on ilmunud järgmiste siisuga:

Määrus maareformi teostamise määrus- te §§ 39, 40 ja 65 muutmise ja täiendamise kohta. — Määrus riigimaade asunikkude maarendi tasumise kohta ehituse-aastatel. — Määrus Nõmmeaia alevi Otepää alevi im- bernimetamise kohta. — Määrus Koogi kil- la Kaasiku wallast eraldamise ja Koolehtne walla külge liitumise kohta. — Määrus Jõ- gelwa alevi piiride kindlaksmääramise kohta. — Wõidu asunike keelust wabastus. — Määrus wälismaadega wahetatavate wäär- tustega ja wäärtpakkide avaldatud wäärtsu- le ülemäärade kohta. — Määrus ladumak- sule postipakkide hoidmise eest postiasutustes. — Storinapühikute takk Walgas. — Nime- tused, ametist wabastus. — Rahaministeer- iumi teadaanne. — Teadaanded Tallinna Suure Gilde ja Lõu Suure Gilde wanga kontori waranduste ülewõtmise asjus. — Tervishoiu peavalitsuse teadaanne uute apteekide asutamise lubade wäljaandmise kohta. — Raadapöewad Mirja wallamaja juures.

—000—

Raudteeli.

Pilete ja pla talaaride eel- müü Talli jaemas algab 15. oktoobri.

Kasja nr. 1.

Kella 12—14 Walga rongile nr. 3 — minet kell 23.30.

Kella 12—14 Narwa rongile nr. 5 — minet kell 0.20.

Kella 13—14 Riia rongile nr. 1 — mi- net kell 18.

Kasja nr. 2.

Kella 12—14 Walga rongile nr. 3 — minet kell 23.30.

Kella 12—14 Narwa rongile nr. 5 — minet kell 0.20.

Kella 13—14 Soopjalu rongile nr. 7 — minet kell 17.10.

Kella 13—14 Riia rongile nr. 1 — mi- net kell 18.

Kasja nr. 3.

Kella 12—14 Baltiski rongile nr. 17 — minet kell 16.15.

ETA.

Teater ja muusika.

Draamateater.

Täna, pühapäeval, kell 3 p. l. esimest korda lastele „Mabin ja imelamp“, teine jagu lastele ja lastkõla. Gustaw Raebert järele tõlkinud S. Ants. Juhataja A. Sun- ne. Ohtul „Kuninga Firi“ ja „Dhwer“.

Teatritüüroo.

„Estonia“ teater.

Täna, pühapäeval, kell 18 lasteetendu- jeks balleti „Coppelia“. Raastegevad Moskwa Suure teatri ballerina Viktorina Krigher, „Estonia“ teatri kontsijannab, hindele ja loor. Wärskeid rahwateenduse hindadega; kell 18 ohtul J. Salomaa draa- ma „Igawene elu“.

Esmapäeval, balleti „Coppelia“.

Dimitri Smirnowi kullaskäigu etendused:

Teisip. 17. okt. „Rigoletto“ — herfoogi osas Dimitri Smirnow.

Neljap. 19. okt. „Marta“ — Alfredo osas Dimitri Smirnow.

Teatritüüroo.

7. rahwafontseri Estonia

on pühapäeval, 15. okt. s. a. kell 18 ohtul. Esitawad Massenet awamäng „Phedra“, Kinski-Storjakowi juht. oop. „Maar Sal- tan“, Sverdjenti simf. poem. „Borahayda“, Glasunomi balleti-steen j. w. m.

Solistina esineb ooperilauljanna pr. D. Verma „Wärske aatiaga“ oop. „Jauki“ ja Mimi jutustusega oop. „Bohem“.

Kontsertbüroo.

Raud, teras, plexx ja nae'ad

igasugustes mõõdudes ladus saadawal waguni wiisi ja vähemal arwul.

— Kinnad mõõdukad. —

A-S. „SILVA“

Siferiigist.

Sarjumaalt.

Metsamüügi asjus.

Kestna walla põllumeeste kogu andis hiljuti metsade peavalitsusele märgufirja ära, kus lähelepanu Kestna Tagametsa vahetunnist suurema metsatüki müümis peale juhatas. Põllumeeste kogu soovib, et nimetatud metsatüki jaoks väiksemale osade müüki kohalikele elanikele ära müüda, kuna juurte lantide müüki müües metsa angelidajate kätte läheks. Peale põllumeeste kogu on veel Kestna wallavalitsuse ja kohaliku tuletoorje seltsi poolt jamaas asjas palvekirja metsade peavalitsusele ära antud.

Rakvereft.

Rakvere linnavalitsuse koo- olet 11. oktoobril.

Koosolek algas kell 5 õhtul ja lõppes kell 3. Nelja tunni wälusel arutati termelt 23 punkti läbi.

Tähtsamad neist olid: Linna finniswaranduse pealt wõetawa protsendi kindlaks määramine 1922. a. kohta. Wastu wõeti linnavalitsuse ettepanek, finniswaranduse wõtust järelelõpetust 20% ja wabrikute wäär-
tustest 2% wõtta. Seega jääb linn kommuni-
joni hindamiste järele finniswaranduse pealt üle miljoni marga. Mafju tähtaeg on 1. detsember.

Trahwerite maks 1923. a. peale määrati: 1) alkohooliga restoraanidele ja jeltide ei-
nelandadele 2.060.000 marka ja 2) alkohooli-
ta teemajadele ja kondiitri-äridele 170.000
marka.

Kahele finole määrati kofu lõbustuse-
matju 1923. a. peale 540.000 m.

Chituskruntide müügilõbustada otustati
järgmiselt munita: Tartu uul. ääres waka-
maad 12.000 m. (enne 20.000) ja Waeste-
maja uul. ääres 10.000 m. (enne 18.000),
kuna obrokimate, 10 penni ruitjilla pealt,
endijest jäeti.

Linnavalitsuse ettepanek wõlgatõuoni
tegemise asjus linna liikumata waranduse
peale warustusloenu kindlustamist 2 mil-

joni 500.000 marga juures jäi otustama-
ta ja liikliti järgmise koosoleku peale edasi.

Elektri kõrgepoolu omandamise küsimus
otustati jaatavalt. Linnavalitsusele tehti
aga kohuse, tarwilised eeltingimised liini-
pinna asjus maaomanikkudega kindlaks teha
ja järgmisel wõlfoogu koosolekul kinnitami-
jeks ette panna.

Tütarlaste gümnaasiumi all olewa maja
äraostamise küsimus liikliti lw. Palgi ettepa-
neku tagasi.

Rakvere piiskopliku methodisti koguduse
eestijuhile pälwe finniswaranduse osu-müü-
gi majust wabastamise asjus jäeti rahul-
damata, lähelepannes, et finniswarandus ei
ole mitte piiskopli. methodisti koguduse ni-
miele kreposteeritud.

Linna tütarlaste-gümnaasiumi juhataja
abiis waliti Egon Pällon.

Elawat walelusi tekitab hobuste ja foer-
te-mafju küsimus. Otustati nende hobus-
tepidajate mafju, kellele üle 5 tiinu põldu
on, 300 marga peale alandada, teiste kohta
jää linnavalitsuse ettepanek, 1200 marka ho-
buse pealt, maksma. Koerte-mafju kõrge-
damine 50 marga pealt 200 marga peale
wõeti wastu. Soowikoerte kohta ei ole ni-
metatud määrused makswad.

"Rakwerelane".

Tshetiwina müügist.

Rakvere linna jshetiwina poest on käes-
olewa aasta algusest kuni 1. oktoobrini
1.040.889 kraadi piiristust ära müüdnud.
Müüdnud piiristuse hind ulatab 31 miljoni
margani.

Pikaajalised wallasekretäride kutsused.

Teisipäeval, 10. okt. algasid oma tööd
Wiru. maafonnawalitsuse poolt korraldata-
wad pikaajalised wallasekretäride kutsused,
millest oja wõtawad wallasekretärid üle
Eestimaa peale Wärru, Saare ja Põlwa-
maade — kokku 40 inimest. Opetust antakse
kutsustel, mis 3 kuni 4 korda saawad, järg-
mistest ainetest ja õpetajadest poolt:

Geeti keeles — Wiru maafonna haridus-
osakonna juhataja E. Rosenbergi, raamatu-
pidamises ja protokollide kirjutamises — Wiru
maafonnawalitsuse sekretär — S. Wõitson.

teaduse tundmises — Rakvere-Paide rahn-
toogu tüge — M. Tenneberg ja Wirumaa
administratiiv osakonna ametnik Teer. Kant-
selei asjaajamises Wõrkuni walla sekretär
M. Malla, majandusteaduses Rakvere linna
tiitlaste gümnaasiumi direktor — J. Kaa-
nis. Et kutsused Wiru. maafonnawalitsuse
poolt ja kutsil korraldatud, milleks maa-
fonna eelarwesie 90.000 marka äleswõetud.
Iis on kütidel Wiru. maafonna omanawali-
tuse ajutistes teenijatel ametnikudel kuts-
ustel õppimine prii, kuna teistest maafon-
dast ojawõtjad õpetust taju eest jaawad —
2000 marka terwe kuuise eest. Eteluge-
misi peetakse igapäew 3 tundi.

Kutsuste läbitulajatele korraldatakse
eksamid, mille läpetajad wallasekretärid kuts-
e omandawad.

Wallasekretäride wastutaw ja wiima-
sel ajal keerulijeks muutunud töö juures on
jarnajed pikaajalised kutsused juure prakti-
lise tähtsusega.

Kutsustest ojawõtja.

Narwast.

Narwa linna kommertsikool

ühitseb 18. okt. oma juubelpäewa. Kooli
tähtsust ilmaspidades, palutakse kõiki endisi
koolilõpetajaid õpilasi pidustustele ilmutada.

Wõrumaalt.

Õpimene kuni.

Ragu „W. Teat.“ tunneb, jadas 8. okt.
kommitsi kella 7 paiku Wastjellina ümbre-
les pool tundi lund.

Wõrumaaliie linnaaswatajate päewa

korraldab Wõru Eesti põllumeeste selts 22.
okt. Wõrus „Kandla“ ruumides. Ngus kell
11 hom. koosolekul kõnelewad: agr. S.
Mets „Linnaaswatuse“ üle ja ing. tehnol.
M. Kissa „Linnaaswatusest“.

Kell 2 p. on Wõru linnaaswatuse töötamise
waakamine ja linnaaswatuse majinate de-
monstreerimine.

Tartumaalt.

Wallasekretäri eksamid Tartumaal.

Maafonnawalitsuse administratiiv osak-
fond korraldab wallasekretäridele ja nende

abidele 26.--28. oktoobrini j. a. eksamid
tuttedajuse omandamisteks.

Teatawasti on paljud unesti walitud
sekretärid liiga nõrgad ameti oskuse-
mille tõttu asjaajamine lonkab ja sekretäri-
ride eksamineerimine tarwilis on.

Uued telefoni kstjaamad peipilpoolsete
waldadele.

Juba lähemal ajal awaneb Rakwas-
Wõnnu ja Wõja ümburuskonna elanikkudele
wõimalus, korraldada telefonitarwitami-
seks. Nimekt on Tartu maafonna telefoni-
wõrgu ametil nendes kstfohtades nute tele-
foni-kstjaamade jstseicadmine käsil. J.-s.

Kooliwanem trahwitub.

Kajepää walla kooliwanemat on maa-
fonnawalitsus haridusosakonna eeskirja
mittetäitmise ja koolide korraldusel tege-
wusele oleku pärast 300 margaga trahwinud.
er.

—000—

Soowitame ladust kergevää-
rustist, selget

petrooleumi

stisterni- ja waadilist.

!!!

A.-S. „SILVA“.

Cesti firjanduse seltsi tege- wust.

Cesti firjanduse selts ühitseb 15. okt.
oma 15. a. juubelit Tartu ülikooli aulas.

Järgnewad read tahawad lihtselt üle-
waadet anda seltsi tegevuse kohta.

Seltsi ülesandeks on firjanduse, kunsti
ja teaduse edendamise. Peale selle kogub
selts sõnalist wanawara (Dr. Surti töö jat-
kajana), ajaloolisi mälestusi, arhiwumater-
jaale, Cesti tegelaste kirjawaheid, Cesti
keele murdesõnu; soetab teaduslase jaoks os-
fustõnu ja aitab kirjutajale wäljaareneid.

Kogu seda juurt ülesannet on selts sel-
lega juhtunud teostada, et on oma ümber ko-
gunud kodumaa paremaid jõud neil aladel.

Et nimetatud alad laiased on, siis on
seltsi juure järgmised toimekonnad ajutatud:
1) Koolifirjanduse, 2) rahwafirjanduse,
3) kodu-uurimise, 4) kumirja, Cesti firjan-
duse, 5) keele, 6) ajaloo toimekond ja 7) bi-
bliograafia ajutus.

Koolifirjanduse toimekond. Peale riigi
rajamisi ja emakeele koolide awamist, tun-
dus fohe juur püüdnud koolifirjanduse alal,
eriti aga neist raamatust, mis ühifirjanduse
teimnööppimisteks tarwilisud. Püüdnud ka
meie wanemad autorid, maailma firjanduse
juurteosjed, laste ja noorjoo firjandus. Kõige
jelle kõrwaldamisteks töötab koolifirjanduse
toimekond, kelle wäljaanded ilmuvad nor-
maal keeles digelirjutuse sõnaraamatu alu-
jel. Rahuminekud keelelistes kirjumistes la-
hendab E. R. S. keeleline komisjon. Ka
mälise ilu peale paneb toimekond rõhku, jaa-
tes lihtlasi lasteraamatuid odawama hinna-
ga kurele.

Koolifirjanduse wäljaanded on seeriate-
se jaotatud, mis järgmised on:

a) Cesti autorite, b) maailma firjanduse,
c) noorjoo jutufirjanduse, d) laste firjanduse,
e) populaar-teaduslik seeria.

a) Cesti autorite seeria — an-
nab peajasjalikult walitu wanemast firjan-
dusest, mis muudu müügilist otjas. Selle
kõrwal annab ka wälja raamatuid uumast
firjandusest.

b) Maailma firjanduse seeria —
on kawatseitud wäljaanda maailma firjan-
duse klassikuid, eriti Dante, Serwanteje,
Moliere'i, Goethe j. t. üle. Pärast klassiku-

te tõlkimist on kawatjus uumate firjaniku-
de tõlkimistele ajada. Tõlked tehakse alguse-
leht ja kompetentsete isikute poolt. Sel alal
on juba käesolewal aastal raamatuid il-
munud.

Tõlkefirjandust on meil Cestis wähe ole-
mas. On kiil jopafirjandus tõlgitud, kuid
ilmafirjanduse suurteosjed on kõrwale jää-
nud. Ka tarwitab meie keffool head tõlke-
firjandust. Praeguste keffoolide wiimaste
klasside õpilased ei oska lihtli õhtegi wõdrafst
keelt nii palju, et wõiks wõdrafst firjandust
lugeda ja maistka. On muu seas toimekonna
poolt ilmunud E. Leino — Sellaufind ja
Glanberti — Kolm lugu. Peale nende on
toimekonnal veel hulk tõlkeid kirjutas trü-
kimist ootamas.

c) Noorjoo jutufirjanduse seeria
ria s wafutakse lugemismaterjaale õpilaste
le 12—16 aastani. Teosjed peawad jaa-
tafariifad olema, jeejuures aga esteetili-
jelt kasutatama. Ka peawad nad elawas ja
kerges keeles kirjutatud olema ja noorjoo jaa-
tafariifad kasutatama ning neile kindla ilma-
waate looma. Praegu on tõlkimisel anta-
rid, nagu Sedin, Mark Twain, Nojegger,
Scott j. t.

d) Lastefirjanduse seeria on
määratud lastele 7—12 aastani. See se-
ria jaguneb kahte liiki: 1) lastejutud, näite-
mängud jne., 2) teiste rahwaste muinas-
lugu ja kangelaste. Ilmu-
mas 'on Jõgeweri — Muinasjutud, Kreu-
waldi — Ennemuistjed jutud. Ka kawafje-
taks tõlkida lastefirjanduse jaoks, nagu
Mamin-Sibirjati j. t.

e) Populaar-teaduslik seeria
ijjaldas kergelt loetawaid ja arusaadawaid
stiilis kirjutusi loogusteadustest, keemist,
füüsikast, astronoomiast jne. Ilmunud on:
Dr. Mammuli — Jhu ja hing. Kawafustel
Raigorodowi — Wõndude riigist jne.

Koolifirjanduse toimekonnaga on waimli-
jes ühenduses Tallinnas ilmunud laste ala-
kirjad „Laste rõõm“ ja „Wõlferkari“.

Rahwafirjanduse toimekond on oma tege-
wuse jooksul 11 raamatut wälja annud. Te-
ma töö on wiimajel alal tagaplaanile jää-
nud, kuna tema ajemele koolifirjanduse
toimekond astus.

Kodu-uurimise toimekond on ajutatud fo-
du-uurimise töö organiseerijaks 1914. a.,

kuid juhtima jõe püüdnud alustas oma te-
gelikku tööd alles 1920. a., mil toimekonda
juhtima hakkas Tartu ülikooli geograafia
professor Dr. Granö. Põhimõtteks seati
illes kodumaa maadeadustine, majandus-
line ja ajalooline kirjeldamine. Ngunes
loodeti kaastööd saada õpetajalt, kiriku-
õpetajalt, jeltide tegelastelt ja seati kofu
kõllefondade kirjeldamise kawa, mis trükiti
ilmus. Wõpust aga jeltus, et kohaliste kaas-
tööliste kait on wõimata tarwisminemat
materjaali saada. Et toimekond rahalist
kõllefus sejutkorras oli, siis wõidi 1920.-21.
kalwel raamatutest ja ajalehtidest tarwismine-
wat materjaali koguma, kuna kohtades enes-
tes uimimist oli wõimata ettewõtta.

Wineawal aastal oli toimekonnal juba
wõimalus 20 üliõpilast Tartu ja osalt Wõru
ja Wõljandi kühelfondadesse jata, kes pidid
koguma koha peal tarwisminemat mater-
jaali. Samal aastal seati ka kassena Wala-
muse kühelfonna kirjeldus kofu, mis jama-
l aastal trükiti ilmus. 1922. aastal jaadeti
jälle üliõpilasi Põlwa ja Wõrumaa kühel-
fondadesse. Sel aastal oli toimekonnal ra-
halist kergem, jelt riigihwanema laudu jai
toimekond 250.000 marka koefusi. Wõnda on
stipendiaadid reifit tagasi jõudnud ja, nagu
näha, on töö häid tagajärgi annud.

Kodu-uurimise toimekonnaga on ka Tar-
tu linna uimimise toimekond töötanud, mis
1921.-22. a. ajutati ja mille juhatajaks ka
Dr. Granö oli.

Tulewaks aastaks on toimekonnal kawat-
sustel 15—20 stipendiaati Wõlga- ja Wõljand-
maa kühelfondadesse jata. Tulew on
aga tarwis kogutud materjaal läbitõõtada ja
wäljaanda.

Kumirja „Cesti firjanduse“ toimekonna
ettewõttel ilmus ajafiri juba 16 aastat, mis
käsitab Cesti mütholoogiat ja ka ajaloolist
minewikku, andes ülewaaetid Cesti firjan-
duse ja keele kohta. Kumirja keltijate arv
on käesolewal aastal wõrreldes minewa-
aastakaga kühelfondidesse kasutus, kuid jistki
ei taju ka oma trükitimise kühust.

Kele toimekond on oma tähelepanu peaa-
jalikult oskusjõnade wäljaandmise peale
pööranud. 1908. a. ajuti matematika ja
nastiku korraldamisteks, mis järgmisel aas-
tal ilmus, 1911. a. ilmus maateaduse sõnas-
tik, 1914. keemia sõnastik j. t. 1910. a.

ajus toimekond digelirjutuse sõnaraamatu
kassale mis 1916. a. walwis jai ja 1918. a.
trükiti ilmus. Nimetatud sõnastiku trükiti on
praegu otjas ja uus trükiti jõuab armatomas-
ti tulewa aasta algul müügile.

Peale sõnaraamatute on veel toimekond
tähelepanu sõnawara ja murdesõnade kõi-
mise peale pööranud. Selle tegevuse koga-
jajel on jelti koguise hulk murdesõnu tul-
nud. 1922. a. peale on murdesõnemeteks ko-
gumise „Emakeele jelts“ oma peale wõtnud,
kuna E. R. jelts keda rahalist on toetanud.

Ajaloo toimekond on kahes jhis töötanud:
1) ajalooliste algallikate kogumises ja 2)
ajalooliste nähtuste jeltitamises kõnede ja
firjanduse kaudu. Ajalooliste algallikate
kogumises on ajumele kohale tähtsamate ke-
gelaste kirjawaheid, mis arkamiseaja jünd-
misi walgustawad, ajelatud, nagu Kreu-
waldi, Kõidula, Jählinammi, Wiedemann,
Jafobsoni, Surti, Dr. Weeke j. t. kirjad.
Ajaloo ainetes kogumise hulla jait ka mul-
nasaja mälestuste kõiariie korraldamine.
Samal alal on ellu kerkinud afad, ajaloo
jelts, kelle praegune tegevus on laialilem
ajaloo toimekonna omast.

Praegu on toimekonnal kawatjus Cesti
awaliku elu tegelaste ja õpetajate jeltikooni
wälja anda.

Cesti bibliograafia ajutus on
E. R. jelti ja rahwa muimisonni poolt kühijelt
ellu kutsutud. Ngutuse ülesandeks on Cesti
ilunud ja ilmutate trükitööde kohta
bibliograafiaid kofu jada. Ka Cesti kohta
mujal ilmunud artiklid tulewad biblio-
grafeerimise alla.

Cestis ei ole bibliograafia kohta midagi
ilunud. Ngutusel tuli tõlkida Melbil-
Devey ingliskeelse kirjaraamat ja jeda meie
õlunde kohajeks muuta. Peale selle wal-
mistati veel afutuse poolt Cesti topograa-
filine klassifikatsioon. Praegu, j. o. kuni
1. okt. j. a., on kirjutatud 12.305 jedit.

See arv on igatahes wälja ka afutuse
huleks bibliografeerijate arwu mitmekordsest
juurendada, kui tahetakse täielist kataloogi
jada. Selleks aga püüdnud tarwismine-
wad jumrad. Selts loodab, et seltskond
tuleb jarnajele ülitähtsajale afutusele appi.

—000—

B.

Turu teated.

Tartu turg 13. oktoobril.

Turul kauplemine on viimase nädala jooksul veelgi vähenenud, mis seletatav praegu maal käsitööliste viljapõltsimise ja varustamisega. Toiduainete vähenemine tõttu on tõusnud vähemal määral nii mõnegi toiduaine hind, nii vesi ja munade juures.

Viinaturul maksis 13. ok. rullijahu puud 320—335 marka, niipuu puud 150—550 m., herne puud 300 m., herne toop 16—20 m., oa toop 10—14 m., kaera toop 320 m., valge kartuli toop 150 m., valge punase kartuli toop 180—190 m. Viinaturg oli eelmise laadapäeva võitu võit. Toiduainete oli müügil vähe, peale rullijahu.

Viin ja piimasaadused. Rõõsapiima toop maksis viimast 12 marka, talurahva turul 10 marka, hapupiima toop 5 m., kohupiima toop 25 m. ja hapukoore toop 100 marka.

Õid tunakse turule vähe ning selle tõttu on vesi hind tõusnud tendentsiga. Viin vesi naelast nõutakse 80 marka ning pressitud vesi naelast 85 marka.

Muna paar maksab 17—20 marka, seene toop 20 m., hapukapsa toop 10—12 m. Saada tõttu oli rohkesti müügil sibulaid. Sind selle tõttu püütud odavam kui enne laada. Sibula mahl maksis 40—45 marka ja toop 15 marka.

Marjad ja puuvili. Saada järel on rohkesti müügil ka kuremarju. Sind selle peale vaatamata 10 m., kuna laadapäeval vesi marja toobi 6 margaga saada. Valulaid vähe, toobi hind 15—18 marka. Muna müügil küll kaunis rohkesti, kuid hind siiski tõusmas. Paremate kuremarjade müügil 1½—5 m., kuna mahl müügil müüda- vate õunade enam-vähem praetud-õunte liiki müügil, mahl hind 25—35 marka. Kreegi toop maksab 15—18 marka ja piri tükk 2 kuni 10 marka.

Viinaturul maksab sealihaga nael 28—45 marka, singi nael 35—45 marka ja kabi- aetud liha 35 marka.

Kalaturul on ilka rohkesti värsket

kalu ning hinnad hülgavad odavatenä. Viin- mena nael maksab 8—11 m., haugi nael 17 kuni 18 m., latika nael 10—12 m., liia nael 15—18 m. Suurhülgu hülgu maksab 9—11 marka.

Seinaturul üle hulga aja rohkemal armul heinu. Kistihelina puud maksis 80 kuni 90 m., lühakeina puud 50—60 m. ning rullitole puud 70 marka.

Puuturul puuduvad taluneele puu- loormate read, selle asemel on elavam li- kumine ja ostmine puusabamast. —ol.

Stockholm, 14. okt.

1 dollar	3,74
1 naelsterling	16,60
100 Brantfuge fr.	28,40
100 Daani krooni	74,50
100 Norra krooni	68,25
100 florinti	145,80
100 Soome marka	8,65
100 Saksa marka	0,14

Hita, 14. okt.

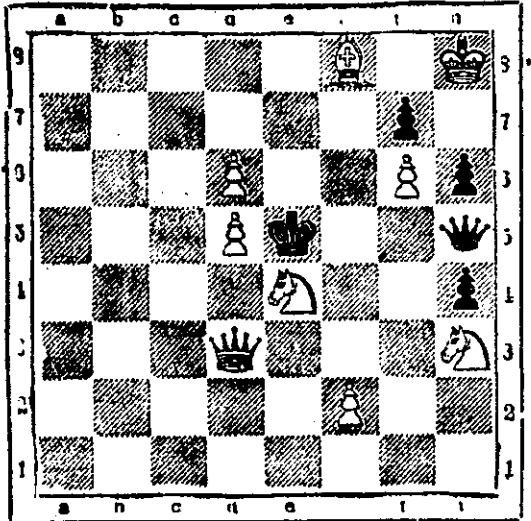
Dollar	280,—
Ingliš nael	1153,—
Kroon	60,25
Saksa mark	0,0975
Geist mark	0,76

Male.

Loimetaja A. Durmeister.
Ülesanne nr. 20.

Rohkuseadnud dr. F. Schindler (Wiinis).
(1 auhind „Tägl. Rundschau“ turniiri).

Must.

Valge.

Valge: Kh8, Ld3, Of8, Re4, ja h3,
Sd5, d6, f2 ja g6.

Must: Ke5, Lh5, Sg7, h4 ja h6.

Valge algavad ja annavad matt
lase sammuga.

Ülesanne nr. 18 lahendus.

1. Le6 — a8, Rb4 — a5,

2. Da7 — c5 annab matt.

1. Re6 — a8, Rb4 — c4,

2. Da8 — e4 annab matt.

Digeid lahendusi saadid: Leonid So-
ding, Aleksander Koss ja J. Einmann (kõik
Tallinnast), Martin Willemson (Värsast).

Gasting'i maleturniiri sai
Aleksin esimese auhinna (7½ punktiga); Ru-
binstein sai teise auhinna (7 punktiga).
Järgnevad: Bogoljubov ja Tomas (a 4½
p.), Tarrasch (4 p.), Yates (2½ p.).

—000—

soodetaw ilm 15. oktoobril.

Rehmise kiirusega tõhenev edela (SW)
tuul. Suur vihmatus. Rohati udu. Wihm.
Temperatuur vähe madalam.

Wastutaw toimetaja A. Kupits.

Wäljaandja Kirjastuse Wäljhisus „Raja“.

Elhaturu lewaaade.

Tavamaajade teadaanded 1. — 7. oktoobriini.

1) Kõik palja nädala jooksul tapetud ja tembeldatud.

Tallinnas. Tartus. Pärnus. Wihandis Wõrus. Rakweras. Soopajalus. Paldes

Rakweras	276	93	39	32	41	20	11
Wihandis	68	10	14	3	8	3	1
Siga (üle 6 p.)	245	37	37	18	28	7	30
Siga (alla 6 p.)	85	24	14	10	29	12	7
Pärnas	—	—	1	—	—	—	—
Lambad	—	—	144	—	—	11	—

2) Elus kariloomade puuda hind.

Nummatud	360—400	320	—	360	200	320	320—360	—
Rehmised	300—350	260	280—320	320	150	260	240—300	280—320
Sõhjad	280—300	200	200—240	240	—	200	200—240	—

3) Tapetud kariloomade puuda hind.

Nummatud	480—500	500	—	600	320	560	500—600	—
Rehmised	300—350	400	380—420	500	250	450	400—450	400—500
Sõhjad	280—300	800	220—240	400	150	240	250—300	—

4) Elus wärsaste naela hind.

Nummatud	20	12	—	12—13	12	15	13—15	—
Rehmised	15	10	8—12	10—12	10	12	11—12	10

5) Tapetud wärsaste naela hind.

Nummatud	22—25	20	—	18—20	15—18	23	18—20	—
Rehmised	25—28	15	—	16—18	13—15	17	15—16	20

6) Elus sigade (üle 6 puuda) naela hind.

Nummatud	21	23	19—21	20	20	24	19—20	20
Rehmised	22	22	—	18	19	22	18—19	—

7) Tapetud sigade (üle 6 puuda) naela hind.

Nummatud	28—30	30	24—26	25	26—27	30	25—26	25—26
Rehmised	—	25	22—24	23	24—25	26—27	24—25	—

8) Elus sigade (alla 6 puuda) naela hind.

Nummatud	22	21	—	20	18—19	23—24	19—20	20
Rehmised	—	18	—	18	17—18	19—21	18—19	—

9) Tapetud sigade (alla 6 puuda) naela hind.

Nummatud	28—30	27	22—24	24	23—24	28—29	25—26	25
Rehmised	27—28	24	21—23	23	22—23	24—26	24—25	—

10) Elus pörjaste naela hind.

Nummatud	—	—	—	20	—	—	—	—
Rehmised	—	—	—	8—10	—	—	—	—

11) Tapetud pörjaste naela hind.

Nummatud	—	—	—	23	—	—	—	—
Rehmised	—	—	—	16—18	—	—	—	—

Tõudis kohale suurem saadetus

Ahlborni

piimaweo-fannusid

20, 25, 30, 40, 50 liitritiliseid.

„Triumpf“ wõimafinaid

— täsi- ja aurujõul,

Gerberti

piimaproowi aparate,

piimaproowi pubelid, butürometrid, termometrid,
pipetid j. n. e. Ahlborni aurujõulise piimatalluse
sissejateid ja „Westfalia“ täsi- ja aurujõulise kopre-
lahutajaid soovitab

Põllumajandusline Restühisus

„Estonia“

Tallinnas - Saani uul. 6 - Tallinnas.

R-m. „Standard“

Pilt uul. 12, Wandi uul. nurgal.

Soovitab lastele odavalt hindadega:
Watu, pörandartiet, mõõbli-
riiet, lanatasseid, linoleni,
willast kleidi, Alkonna ja palitu-
riiet, siidi kleidiriidet sameti jne.
Hinnad alandatud

R-m. „Standard“

Pilt uul. 12, Wandi uul. nurgal.

Siimflawerid ja pianiinod

maailma kuulsate wabrikute, ka on ilka wäike
pruugitud siimflawer odawa hinnaga müüa

Raci Jürgensoni l. Runinga uul. 5.

Domanli furma pärast koke

talukoht müüa
ühes inimestaeriga ehitatuna, 71 desjatini suur, 25 wërsta
Tallinnast, 3 wërsta Kruulila jaamast (Sõrwall talu, Pen'ngil)
esmal. Wäheleib teateid annab Tallinnas, Liwalala uulits
nr. 34. l. kort. 1, Joh. Bert, kella 8—8.30. 5987

Ostame mootore

Pakkumised tüübi ja hinnaga ühes anda „Kosmos“,
lina ofalond, Harju uul. 36, Tallinn. 5875

1. auhindadega kroonitud oma 5899

tsement-betoonte hase

kaabak, nagut, katusekita, ehitus tellis- ja õõnes-
kita, parlett (pörandi kita), trepiastmeid,
fönniteppelasteid, laetusi, kanalifastid, filia-
ja pölkutorust, weestõrpi jne.

Ka wäljamaa kaupadele jahipõhse, igat seltsi
retowelreid, lastemoona, jahitarbeid, jalg-
rattaid jne. soovitab odawalt

ühisus „Kalew“ Tartus,
Promenaadi uul. 2, kõnetraat 78.

Estonia teater.

Pühapäeval, 15. oktoobril
telli pool 3 p. l.
Lastetahvelendus.

„Coppelia“

Ballett 2 vaat. Muusika
Leo Delibes muusika.

Ballett

D'Orfèssiment.

Kaastegewad: Moskwa Suure
teatri ballerina

Viktorina Krigher,

„Estonia“ teatri tantsumannad,
näitlejad ja loor.
Muusikaj. hra Arkadius Krull.

telli pool 8 õhtul.

„Igawene elu“

G. Salomaa draama 4 w.

Esmap., 16. oktoobril
telli pool 8 õht.

„Coppelia“

Ballett 2 vaat. Muusika
Leo Delibes.

Ballett

D'Orfèssiment.

Kaastegewad: Moskwa Suure
teatri ballerina

Viktorina Krigher,

„Estonia“ teatri tantsumannad,
näitlejad ja loor.
Muusikaj. hra Arkadius Krull.

Teisipäeval, 17. oktoobril
telli pool 8 õht.

Endise Maria teatri ooperi
laulja

Dimitri Smirnoff'i

I. klastärgi etendus.

„Rigoletto“

G. Verdi ooper 4 w.
Dimitri Smirnoff'i hertsogi osas

Reisnädalal 18. oktoobril
telli pool 8 õht.

„Igawene elu“

G. Salomaa draama 4 w.

Reisipäeval, 19. oktoobril
telli pool 8 õhtul

End. Maria teatri oop. laulja

Dimitri Smirnoff'i

II. klastärgi etendus.

„Traviata“

G. Verdi ooper 4 w.
Alfredo osas Dim. Smirnoff.

Draamateater.

Pühapäeval, 15. okt.

Lastetendustels

Esimest korda

„Aladin ja imelamp“

2. jagu
Muinasjutt. laulude ja tantl.
Algus tell 3 päeval.

Rabindranath Tagore

„Kuninga tütar“

ja

„D h w e r“

telli pool 8 õhtul.

Kolmapäeval, 18. okt.

Kooliwallituse korraldusel.

Kooliõpilastele.

Kuningas Odipus

Sophokleesi tragöödia.

Piletite müüt. Draamateatri
kasas igapäew tella 11.—1 e. l.
ja 5—8 p. l.

„Estonia“ kontsertsaal

Pühapäeval, 15. oktoobril

Estonia filmfoonia-orkestri

7. Rahwa-

kontsert.

Juhatab hra R. Kull. Solist:
pr. D. L e r m a (soprani)

Algus tell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 45—100 margani.

Soowitan head:

Samsala lubja,

Port-Randa sementi,

Meri sementi,

tsiit,

ehituse gipsi,

naelu,

akšri,

heeringaid

soola,

petrooleumi,

mafrnaali,

wanfelmaaret

j. n. e.

Talurahwa- ja ehitismaterjali

laulus

Karl R a m a,

enne E. Muusijärw

Tartus, Riia uul. nr. 72

5864

Km. „Metall“

Tartus, Suurturg 12

Soowitab omaist labust:

Katusepappi

ehitustööde

uude lütsu, keraudu

õõsfugu teise lütsu

uue ja alus hingest

õõsfugu majapidamise

riistu nii kui

terashanne

malmeedupotte (email.)

teistmaksaid (lostinaga)

õõsfugu emailleeritud

nõusid nii kui

pange, latlad, kannud,

laulid, talbreid, tassid,

peetrid, jne.

ajutahwõid

shamottitõid ja sawi

wantri telgi ja puse

adra test jne. jne.

Km. „Metall“

Tartus, Suurturg 12

Ruld tänuur

ihes käewõruga kaotatud

12. okt. Alufat leibjat pa-

lun kõrge waewatafu eest

ära tuua Seeringi uul. 4,

1. Tall. wilbitõustus.

MAKSUTA =TEATEID=

Saksa esimesejärguliste ostukoh-
tade üle, igasuguste tehniliste
tarbete ja tööstuse saaduste üle

annab

Zentralstelle für den deutschen Auslands-Tech-
niker Berlin S 42.

Järempärimise juures palutakse
soowitused (wõimalikult Saksa)
ning postikulud juure lisada.

Ennapea oiatöö- ja majapidamistöö

õpetõõ algab 1. novembril j. a.

Wastu wõetakse mõlemast soost algkooli lõpetajaid

15. a. wanadusest algades.

Kirjad Ambla laudu. 6000 Koolijuhatus.

D-ü. „Ökonomisti“

Pikk uul. nr. 15, krt. 4.

raamatupid. kursused.

Uue klassi awamine 18. oktoobril

telli 7 õhtul.

5989

J. Freybach.

Masinate-lauplus ja mehaanikalil töökoda.

Tallinn, Riigikolde uul. nr. 11. Kõnetraat 15-30.

Fabrique Nationale d'Armes de Guerre, Liège, Bel-

gique, peafistaja Eestis. Soowitab Belgia originaal

J. R. Browning-pistole, jahipäse ja õõsfugu pabru-

nib ja lastemoona. J. R. mootor- ja jalgrattaid.

Harley-Davidson mootorrattaid. Omblusmasinaid

mitmeist paremast Saffamaa wabrikust odawate hin-

dabega. 6004

E. S. R.

annab Tallinnas wälja

petrooleumi referwuaari

kokkuneedimise tööd.

Sähemaid teateid saab

Eesti Tarvitajate Keskühisuse tööstus-osa loonnast,

Wirtuwarwa puistee nr. 15.

Aurik „EIDUS“

õidab lestinädalal, 18. oktoobril j. a. Pärnu ja Kuresaarde.

Praghtide illesandumist wõtab wastu

— Eesti Tarvitajate Keskühisuse Transpordisakond, —

telefon 21-00, Wirtuwarwa puistee nr. 15.

Kuulsad kalossid

endise

Wene-Ameerika kummi-manufaktuuri,
Peterburi

„TREUGOLNIK“

(riikline kummiwabrik nr. 1)

on nüüd wäliskaubanduse-kontori

„KOSMOS'e“

poolt müügile toodud ja en-gros müük Eestis firma

F. Badendieck & Co.

TALLINN, Pikk uul. nr. 43, telef. 11-98

üleantud.

Müük wäiksel arwul paremates saapa- ja manufaktuuri
kauplustes.

Teadaanne.

Põllumehed, kes 1920. a. waltitusele Tartu
Eesti Majanduse Ühise laudu linn andsid,
wõiwad weel

linna wastutawapaid

saada kuni 15. detsembrini 1922. a. Peale seda

tähtaega laotawad linatähed oma wäärtsuse.

Wastutawapade wäljajagamise on Tartu
Eesti Majanduse Ühiseses Tartus, Solmi uul.

14/20, telef. 10.

Tartu maakoja linawolik.

Wõitakse

õhjawäe tootluseladudes Narwa uul. 15 (hoowis)

enampattumisetee

23. oktoobril j. a. tell 10 hommikul umbes

3000 punda puljon „Maggi“

(kuubikutes). Proowib näha igapäew kuni müü-

miseni ladude tantseleis Suur Batarei uul. 13.

Ladudewallitseja Rand.
Alajaaja J. t. Dabl.

WÕISTLEMATA ODAWALT MÜÜB masina- ja tsilindrioli

K.-ü. HÜPLER & Ko., Tallinnas,

S. Tartu maj. 45. Kõnetraat 9-01. JAOSKOND:

Tartus, Peterburi uul. nr. 28. — Kõnetraat nr. 5-56.

5993 5954

õpetus algab

Wodja põllutöökoolis

1. novembril 1922. a.

Õpilasteks wõetakse wastu mõlemast soost iituid, kes
jundusliku algkooli lõpetanud ja 16 aastat wanad.
Kooliõpetus, korter ja liite ihes walgustusega on kooli
ilawalpibaja poolt õpilastele makstata. Ülesandumist
wõetakse weel wastu. Täielikumaid teateid annab kooli
juhataja. Aadr.: Wodja mõis, Paise laudu.

Rõrgeväärtsust, 1921. aasta saagt

laeru müüb

P.-K. „Estonia“

uus Hollandi uul. nr. 11, labust nr. 9/10.

Telefon 18-91.

6005

U.S. „ühiseli“ trükk, Tallinnas.